Nr. 287. Łódź, Niedziela 20 Października 1918 r. Rok III.

Godzina Polski

Dziennik polityczny, społeczny i literacki.

PRENUMERATA:
Miesięcznie Mk. 4.50. Kwartalnie Mk. 13.50.
Prenumerata przez pocztę miesięcznie Mk. 4.50. Kwartalnie 13.50.

Cena numeru pojedyńczego 20 fen.

Redakcja i Administracja w Łodzi: Piotrkowska 86.

Redakcja i Administracja w Warszawie: Warecka 7.

FILJE. **Częstochowa:** ul. Panny Marji 26; **Tomaszów:** F. Gomuliński; **Płock:** „Kuryera Płock.": Admin. **Pabjanice:** ul. Zamkowa 11; oraz w **Sosnowcu, Kaliszu Łowiczu, Łomży i Będzinie.**

Porachunki z aktywizmem.

Zacietrzewienie partyjne niektórych pism i grup wykorzystało blankiet z firmą amerykańską Wilsona, aby już czynić obrachunek z aktywizmem. Przesyła mu polityczne „conto-corrente", w którem po stronie debetu wypisują się sumy błędów i pomyłek, a nawet grzechów śmiertelnych, po stronie kredytu niema nic! Natomiast pasywizm, zakładający ręce na brzuszku śród olbrzymiego ruchu narodów w ciągu czterech lat straszliwej zawieruchy wojennej i zamykający śpiące oczy na swoją korzyść, stawia wszystkie cnoty politycznego rozsądku po stronie kredytu, po stronie debetu pozostawia kartę pustą — i bilansuje ten rachunek z dodatkiem kapitału zziszczonych proroctw...

Dalecy jesteśmy, jak byliśmy zresztą zawsze dalecy od zarozumiałego mniemania, iż aktywizm nie poczynił żadnych błędów, że choćby wykorzystał wszystkie szanse, jakie mógł wykorzystać poza trudnościami piętrzącemi się przed nim tak od wewnątrz — od strony niemrawości społecznej, jak i od zewnątrz od strony uporu i krótkowidztwa czynników niedawno, przed godziną odrodzenia niemieckiego, miarodajnych. Ani bynajmniej nie sądzimy, że aktywizm posiadał same zdolne głowy i czynne ręce i że nie było poza nim umysłów i energij, których praca polityczno-społeczna obiecuje na jutro pożyteczne owoce dla narodu i państwa polskiego. Wreszcie bez fałszywego zawstydzenia, jak przystoi ludziom o dobrej woli, ale też i bez bicia się w piersi, odpowiedniego dla pokutników zdyskredytowanego frazesu, lecz nie dla ludzi czynu praktycznego i energji, umiejącej przystosować się do nowych warunków, stwierdzamy, że nie wszystkie przesłanki, na których opierały się rachuby aktywizmu wytrzymały próbę czasu, a stąd i pewne konkluzje wczorajszego dnia w obliczu chwili dzisiejszej muszą być odrzucone.

Słowem, nie upieramy się, jak grupy przeciwne, przy twierdzeniu o własnej nieomylności politycznej — albowiem mądrość narodów stwierdziła już dawno, że tylko ten nie czyni żadnych błędów, kto nic nie robi, jeżeli... wogóle nierobienie niczego nie jest grzechem śmiertelnym przeciw życiu narodowemu.

Dlatego właśnie aktywizm może z godnością i ze spokojem odrzucać owe jednostronne porachunki zacietrzewienia partyjnego, apelując do bezstronnej i rozumnej bogini historji, przed której trybunałem zważone będą z czasem wszystkie winy ale i wszystkie zalety, a przedewszystkiem dobra i uczciwa wola czynników, które otrzymały ogólną nazwę aktywistycznych, acz i między niemi były rozbieżności nielada co do kwestyj taktyki politycznej, — jako też zważone zostaną i rozdzielone na szale właściwe poglądy i sposoby kontrdziałania przeciwników tamtych grup. Tego wyroku historji aktywizm oczekuje ze spokojem w tej myśli, że — jak rzekł Michelet — opinja przyszłości cokolwiek znaczyć musi, skoro składa się jej tyle ofiar z popularności wobec chwili, a nieraz samo życie...

Wiedząc dobrze, że w zgiełku chwili żadna obrona rozsądku nie może być usłyszana przez zgorączkowanych i krzykliwych, bijących w bębny własnego triumfu przed realizacją możliwych sukcesów, zaznaczamy jedynie w krótkości, i że, tak powiemy, w sanktuarjum duszy obozu aktywistycznego, pewne nieporozumienia rachunkowe, które szczegółowiej rozwinie i uzasadni mądry czas...

Otóż naczelnem żądaniem aktywizmu było zawsze stworzenie armji, jako podstawy mocy narodowej i warunku bezpieczeństwa i niepodległości państwa. Sądził aktywizm, że w tej mierze był właśnie najprawowitszym synem tego ruchu zbrojnego, który zainicjowany został ongi w Krakowie dla honoru narodu i z mądrze zrozumianych konieczności chwili.

Dziś ten krzyk pada już od wyżyn polskich i podnosi się od nizin, jest krzykiem ulicy. Potrzebę armji unaoczniła jeszcze zaraza anarchji, idącej od wschodu, wskazując, że jest ona potrzebną i dla ładu wewnętrznego, dla ochrony mienia i życia obywateli-Polaków na kresach wschodnich, poza sprawą przeciwstawienia się najazdowi rosyjskiemu w nowych, a bynajmniej nielepszych formach zwarjowanego w okrucieństwach i bezładzie bolszewizmu. Otóż aktywizm nie uwodził się ideą mrzonkarzy, iż można bez niczyjego współdziałania, a przeciwnie przy wywoływaniu lub potęgowaniu oporu obcej i bliskiej siły zbrojnej, stworzyć w błyskawicznym momencie szczęśliwszym ogromną armję, uzbroić ją, umundurować, wykarmić, wzmocnić rezerwami, a nadewszystko wyćwiczyć. Dlatego zalecał on wciąż nietracenie drogiego czasu...

I ten jego trafny pogląd poczyta mu na kredyt historja i potwierdzi niebawem chwila dziejowa, wykazując trudności, jakich zahypnotyzowani marzeniem nie są w stanie jeszcze dostrzec.

Aktywizm sądził, że ta armja może być wykorzystana czasu wojny na wschodzie ku pozyskaniu dla nas kresów wschodnich. Nie były to bynajmniej zakusy imperjalizmu, nie będącego nigdy w charakterze narodu polskiego — nie myślało się wcale o narzucaniu gwałtem woli swojej Litwie i Białorusi.

Sądziło się jeno, że dadzą się wskrzesić i ożywić najszlachetniejsze tradycje kultury polskiej, piękne zamierzenia i dokonania Zygmunta Augusta, testament Unji lubelskiej. Postawa wojenna była z początku dyktowana przeciw centralizmowi rosyjskiemu, wyciągającemu ciągle pazury po te ziemie i przeciw możliwym aspiracjom bolszewickim, dziś wcale niedwuznacznie depcącym utrwalone na kresach wschodnich interesy polskie. Pod osłoną wojsk polskich przeciw tamtym apetytom dokonałoby się oświadczenie ludności kresowej za związkiem z Polską w tych lub innych formach — i swobodna wola tej ludności nigdy nie byłaby tłumioną przez państwo polskie, od którego oczekiwaliśmy i oczekujemy zastosowania w pełni podstawowych idei demokratyzmu.

Jeżeli aktywizm nie stawiał w podobny sposób sprawy kresów zachodnich, rekuperacji praw narodowych w Poznańskiem, na Śląsku, czy w Galicji — to nie dlatego, aby zrzekał się jakichkolwiek ideałów, ale ponieważ był postawą polityki praktycznej, liczącej się z możliwościami swojej chwili, a tą chwilą było niewątpliwe zwycięstwo mocarstw środkowych na wschodzie i jeszcze nie zachwiana pozycja strategiczna na zachodzie bal raczej przewaga nad koalicją trwająca całe lata wojny. Każdy polityk praktyczny odróżnia szanse danej chwili i etapy od ideałów i celów ostatecznych.

Miało się prawo sądzić, że wzrastające trudności sytuacji państw sprzymierzonych na zachodzie tembardziej zaabsorbują je tam; czyli tem więcej uczynią je podatnemi do zwiększenia praw wolnej ręki polskiej na wschodzie — a nowy układ stosunków sąsiedzkich otworzy pole do naprawy pozycji ludności polskiej i na kresach zachodnich, w jej storodawnej siedzibie. Zmierzanie w tym kierunku polityki etapowej nie znajdowało się bynajmniej w kontraście z tem, co chwila dziejowa przyśpiesza i definjuje szerzej przez notę wilsonowską, o ile ktoś nie sądzi, że mamy coś otrzymywać w darze za grzeczność, czemu przeczyćby mogła mężna i godna postawa narodu.

Kroki, czynione w tym duchu musiały liczyć się z charakterem ówczesnym rządów niemieckich, ale nigdy aktywizm nie sądził, że ten charakter będzie czemś stałem; owszem, właśnie jego rachuby opierały się na domyślniku, że dziejowa godzina w każdym razie wywołać musi przeobrażenie wewnętrzne Niemiec i Austrji, demokratyzację w centrum Europy, gdyż pogrom wojenny mógł być nieodzownym warunkiem zmiany systemu rządowego tylko w Rosji, w Niemczech zaś musiał on być wywołany i przez powrót zwycięskiej armji ze wschodu, gdyż naród niemiecki, posiadający najbardziej wyrobioną w Europie partję socjalistyczną, musiałby się upomnieć o prawa, jako nagrodę krwi bohatersko przelanej na wszystkich polach wojennych.

Były to domyślniki, których warunki nie dozwalały wypowiadać jasno, ale których obecność tkwić musiała w każdym myślącym człowieku.

Stąd i ów sąd powierzchowny, że aktywizm nazbyt polegał na mocodawczości spontanicznej ludzi czynu w danym okresie, a rzekomo lekceważył te natchnienia, które płyną z objawionej przez sejm ustawodawczy w głosowaniu woli narodu — jest zarzutem obserwacji zgoła błędnej, nie sięgającej do wnętrza sumienia polityków - aktywistów. Nigdy nie było ich życzeniem, ani nie mogło być dla nich radością, iż naród polski pod opieką okupacyjną pozostawał r e s n u l l i u s, jak ongi był objektem niewolniczym w żelaznych rękach biurokracji rosyjskiej i że można czynić coś w charakterze eksperymentu zachcianek jednostkowych — ale poprostu sądzono, że istnieje pewna formuła prawa cywilnego, nakazująca opiekę gospodarczą ludziom dobrej woli nad interesami, leżącemi odłogiem, która musi być przenoszoną w ramy prawa państwowego tam, gdzie warunki utrudniają wyrażenie się woli narodu. „Dobry gospodarz" w takim wypadku działać winien w myśl nieobecnego właściciela — narodu, którego wola nie jest przecie czemś skrytem zupełnie; boć jawi się w dziejach. Tą wolą było zrzucenie jarzma i oparcie się o kulturę zachodu, jako macierz kultury polskiej...

Nikt z aktywistów nie myślał o jakichś tranzakcjach wieczystych samowoli jednostkowej, boć nikt w czasach dzisiejszych nie mógł myśleć o rządach obsolutnych w Polsce. Domyślnikiem czynu było zawsze przypuszczenie, iż przyszły sejm polski bądź zaaprobuje pewne poczęcia, bądź je odrzuci, jeżeli uzna, iż popełnia błędy. I kontrahenci ze strony przeciwnej nie mogli się łudzić, że będzie inaczej, że mogą być stworzone jakiekolwiek akty, przeciwne woli narodu polskiego, których wola powszechna nie potrafiłaby zburzyć i zniszczyć. To wystarczało, aby w tworzeniu przyszłości ważyć rozsądnie i ostrożnie interesy narodu...

Mniema się dalej, że aktywizm musiał poczynić błędy,gdyż opierał się na przesłance o bezwarunkowem zwycięstwie państw centralnych, lub tylko na absolutnem remis — a teraz jakoby powinien uderzyć się pokutnie w piersi. Przesłanką aktywizmu było zwycięstwo państw centralnych na wschodzie Europy, gdyż od tego zależało wyzwolenie się Polski z pod jarzma caratu i postawienie sprawy niepodległości Polski na wokandzie dziejów wbrew koalicyjnym zakusom początku wojny — pozostawienia Polski nazawsze na łańcuchu korsarskiego okrętu olbrzyma Rosyjskiego. Ta przesłanka nie zawiodła — a stąd i konsekwencje wyciągnięte z niej przy współdziałaniu drugiej — posuwania tej sprawy samorodnym wysiłkiem polskim — i dziś znajdują potwierdzenie. Dzisiejsze poglądy wilsonowskie nie są amerykańskiem objawieniem, lecz żelaznem ogniwem w łańcuchu faktów, który rozpoczęty został przez pogrom Rosji orężem niemieckim i akt 5-go listopada, wydany przez państwa centralne.

Wreszcie — a to jest najważniejsze — aktywizm stał na tem stanowisku, że w momencie olbrzymiego przewrotu dziejowego naród polski nie może być tylko objektem woli tej lub owej strony, że jakiekolwiek powstały warunki, ale warunki nowe, najgroźniejszem dla niego będzie v a c u u m — pustka, gdyż w tej pustce nowa wola obca może w całości zająć miejsce starej, jeżeli nie okaże się, iż są w Polsce ręce, sięgające po dziedzictwo rządów w własnym kraju. W tym sensie każdy Polak, czy to zajmował urząd ministerjalny, czy stanowisko sędziego, czy poprostu wchodził w bramy uniwersytetu polskiego, jako profesor, lub student — był aktywistą, wykorzystującym zmienione warunki. Przejmowanie pól pracy i władzy nie mogło odbyć się raptownie i od czynnego narodu wymagało, aby się nie spóźniał ani minuty wszędzie, gdzie może zaświadczyć, iż jest — póki nie zdobędzie pełni praw suwerennych. Chodziło też o stworzenie centrum woli narodowej i tylko niedołęstwo i krótkowidztwo mogło nie brać wszystkiego, co dawało się wziąć — jako zadatek samorządności przyszłej...

Aktywizm był posłuszny tej idei, którą Wyspiański — acz nie polityk, lecz wieszcz o orlem spojrzeniu, wróżącem Polsce zmartwychwstanie, sformułował tak przedziwnie — mądrze:

„Musimy coś zrobić, coby od nas zależało, zważywszy, że dzieje się tak dużo, co nie zależy od nikogo". („Wyzwolenie" — słowa Konrada, str. 87).

Pasywizm natomiast był spekulacją na to, że wszystko za nas zrobią inni — i on, a nie aktywizm przegra proces moralny przed trybunałem dziejów!...

Asper.

Rusini zwołują konstytuantę.

Do niedawna pragnęli Rusini galicyjscy i bukowińscy urzeczywistnić swój program narodowy w granicach państwa austrjackiego. Rusini protestowali energicznie przeciw wcieleniu Galicji wschodniej do Polski, domagali się podziału Galicji, tudzież połączenia Galicji wschodniej z Bukowiną w osobny kraj koronny Austrji.

W dniach ostatnich — jak donoszą pisma galicyjskie — nastąpił w polityce Rusinów galicyjskich zwrot znamienny. Rusini występują z programem nowym, oświadczając, że porzucić muszą „frazes" o „odrębnym ukraińskim kraju koronnym" i pominąć muszą zupełnie wszelkie „względy na państwo węgierskie". Na wiecach ludowych propagują agitatorzy ruscy w Galicji pod egidą posła Iżykowskiego hasło zjednoczenia Ukraińców galicyjskich, bukowińskich i węgierskich z Ukrainą.

W środę wieczorem zebrali się w lokalu „Klubu ukr." w parlamencie posłowie ruscy, galicyjscy i bukowińscy, tudzież członkowie Izby panów, metropolita hr. Szeptycki i minister dr. Horbaczewski, „celem ustalenia jednolitej polityki narodowej odnośnie do Galicji wschodniej". Zgromadzeniu przewodniczył wice-prezydent Izby Romańczuk, referat wygłosił poseł dr. Eugenjusz Lewicki. Referent wywodził, jak to naród ukraiński po kilkuset latach niewoli zmartwychwstał pod wpływem wielkich wydarzeń wojny światowej, jako wielkie państwo niepodległe; jak to stare państwo kijowskie powołane jest do odegrania roli ważnego czynnika kulturalnego w wolnym związku narodów przyszłej Europy i doszedł w końcu do wniosku, że obecnie zbliża się właśnie wielka chwila historyczna, w której także reszta narodu ukraińskiego, Ukraińcy, monarchji austrjacko-węgierskiej, będą mogli swobodnie i skutecznie wykonywać prawa samostanowienia.

Inni mówcy przemawiali mniej więcej w tym samym duchu. Nie zabrakło także ataków przeciw narodowi polskiemu, a przedewszystkiem przeciw Radzie regencyjnej, „przypisującej sobie prawo wyciągania już obecnie zachłannej ręki po cudze mienie, a w szczególności po Galicję wschodnią, dawne, stare księstwo ukraińskie, schedę całego narodu ukraińskiego".

Zgromadzenie uchwaliło ostatecznie zwołać „zgromadzenie narodowe" do Lwowa na dzień wczorajszy. W zgromadzeniu tem mieli uczestniczyć przedstawiciele narodu ruskiego z Galicji, Bukowiny i Węgier.

Zgromadzenie narodowe wybierze konstytuantę pod nazwą „Ukraińskiej Rady narodowej", powołaną do „wykonania i przeprowadzenia prawa samostanowienia w imieniu narodu ukraińskiego". W klubie ukraińskim przeważa zdanie, że konstytuanta oświadczy się za przyłączeniem Galicji wschodniej do Ukrainy. Niespodzianki nie są jednak wykluczone. Część posłów ruskich przewiduje, że posłowie ruscy odgrywaliby w przyszłej Austrji ponętną rolę pieszczonego benjaminka.

Na drodze do konsolidacji narodowej.

Dziś rano pp.: Tertil i H. Śliwiński, konferowali z p. Arturem Śliwińskim prezesem stronnictwa Niezawisłości. P. Artur Śliwiński oświadczył, że grupa jego weźmie udział w dzisiejszem zebraniu wszystkich stronnictw z posłami galicyjskimi.

Jak się dowiadujemy od posłów galicyjskich, którzy prowadzili rokowania z lewicą, stronnictwa lewicowe wezmą udział w dzisiejszem zebraniu stronnictw, zwołanym dla utworzenia rządu. P. P. S., będzie również uczestniczyć w obradach jakkolwiek nie życzy sobie być reprezentowana w gabinecie.

Na powyższą decyzję P. P. S. wypłynął jej stosunek do P. P. S. D.

***

Na wczorajszem posiedzeniu Koła międzypartyjnego, p. Pułaski, imieniem Rady regencyjnej zaproponował p. Świeżyńskiemu, prezesowi Koła, formowanie gabinetu.

***

Jak się dowiadujemy szanse utworzenia rządu koalicyjnego przedstawiają się nader pomyślnie. Przyczynił się do tego także i ten fakt że narod. dem. zejść miała ze swego bezwzględnie opozycyjnego stanowiska wobec Rady regencyjnej.

***

W najbliższych dniach mianowany zostanie gubernator cywilny dla okupacji austro-węgierskiej, który odda następnie wedle umowy administrację rządowi polskiemu.

***

Władze niemieckie zawiadomiły rząd polski, że dla spraw kolejowych i dla etapów zamianowani będą osobni komisarze.

***

Jak się dowiadujemy, rząd niemiecki miał wyrazić zgodę na oddanie władzom polskim całej administracji z wyjątkiem kolei i kopalń, które oddane będą później.

Ogłoszenie republiki czesko-słowackiej.

Dnia 14 b. m. przyszło w Pradze do zapowiedzianej już od dłuższego czasu proklamacji czesko - słowackiej. Nie odbyła się ona jednak w projektowanej pierwotnie uroczystej formie, lecz właściwie tylko przez obwieszczenie republiki na kilku zgromadzeniach i przez rozrzucenie proklamacyj w setkach tysięcy egzemplarzy po całem mieście.

Rano ukazało się obwieszczenie namiestnictwa, ostrzegające przed wszelkiemi demonstracjami i enuncjacjami i oznajmiające, że wszelkie pogłoski o zmianach formy rządu są nieuzasadnione. Obwieszczenie namiestnictwa zapowiedziało, że zmiany te będą dopiero wynikiem obrad i nastąpią w drodze spokojnego rozwoju. Namiestnictwo ostrzegło przed wszelkiemi wykroczeniami.

Około godz. pół do 11-ej przed południem rozpoczęły się we wszystkich przedmieściach zgromadzenia pod gołem niebem, na których odczytano proklamację. Prawie na wszystkich zgromadzeniach przemawiali posłowie sejmowi lub parlamentarni. Na jednem z tych zgromadzeń poseł Klofacz w ciągu przemówienia swego odczytał proklamację.

Projektowano wspólną demonstrację na rynku starego miasta. Temu przeszkodziła policja, wzmocniona przez wojsko, otoczywszy rynek silnym kordonem. Na placu św. Wacława również zgromadziły się tłumy, które rozpędziła policja.

Wieczorem przyszło ponownie do demonstracyj na placu św. Wacława.

Sprawa okupacji w Polsce.

Berlin, 19 października.

„Berl. Tageblatt" podaje:

Narady rządu niemieckiego w sprawie okupacji wojskowej i zarządu cywilnego w Polsce zostały już ukończone. Okupacja wojskowa pozostaje narazie. Także koleje pozostają nadal w rękach niemieckich. Natomiast zarząd cywilny będzie zupełnie cofnięty.

Spodziewają się, że cofnięcie to da się przeprowadzić przed końcem bieżącego roku. Co do tej sprawy toczą się obecnie rokowania z Polakami.

O zwrot Szlezwigu.

Berlin, 19 października.

„B. Z. am. Mittag" podaje z Kopenhagi: „Nationaltidende" donosi z Londynu:

Powołując się na artykuł „Times'a" z 12 b. m. w sprawie zwrócenia Danji przez Niemcy północnego Szlezwigu, korespondent pisma stwierdza, że kwestja ta tylko na kongresie pokojowym może być rozstrzygnięta i że należy oczekiwać, że obecnie jest ona przedmiotem dyskusji ze strony koalicji zgodnie z programem Wilsona o prawie narodów samostanowienia o sobie.

V. Dankl.

Monachjum, 19 października.

Minister von Dankl udał się do Berlina celem wzięcia udziału w naradach komisji Rady związkowej do spraw zagranicznych.

Sensacyjne wiadomości z Austrji.

Warunkowa odpowiedź Wilsona Austrji.

Waszyngton, 19 października.
(Telegram W. A. T.).

Biuro Reutera. Urzędowo komunikują, że do Austro - Węgier odpowiedź nie będzie wysłana, dopóki Niemcy nie dadzą ostatecznej odpowiedzi na poniedziałkową notę Wilsona.

Wilson inaczej traktuje Niemcy inaczej Habsburgów.

Berlin, 19 października.

Do „Vossische Ztg." donosi wiedeński korespondent tego pisma:

Dotychczas nie wyjaśniło się jeszcze, czy hr. Burian jest już w posiadaniu odpowiedzi Wilsona dla Austrji czy też nie. To jednak uchodzi tu za pewne, że Burian doskonale zna tekst tej odpowiedzi.

Tak tedy kończy się wojna nieoczekiwanym zwrotem, że koalicja, która wysunęła postulat oswobodzenia narodowości, wchodzących w skład państwa austrjackiego, obecnie sama występuje przeciwko zupełnemu oderwaniu się narodowości słowiańskich od Austrji, że więc **odpowiedź Wilsona dana Austrji znacznie łagodniej jest zredagowana niż odpowiedź dla Niemiec**, a także niezbyt szorstką ma ona być w stosunku do Węgier.

Jako jedyny ostry punkt Wilsona uważane jest jego żądanie odnoszące się do stosunku Austrji do Niemiec.

Już z mowy Tiszy w parlamencie węgierskim, w której powiedział, że wojna jest przegrana, można wyrozumieć, że nawet ten paladyn w przyjęciu punktów Wilsona widzi w konsekwencji zmianę stosunku sojuszniczego do Niemiec.

Rzecz znamienna, że inaczej traktowane są przez Wilsona Niemcy, inaczej zaś dynastja Habsburgów. To widać już choćby z postawy Czechów, którzy dziś nawet zaczynają się liczyć - tak dla nich dotychczas niesympatyczną unją personalną.

W obronie swej przed atakami Wassilki Burian lekko zaznaczył dlaczego odpowiedź Ameryki tak długo daje na siebie czekać. **Przy tej sposobności wygłosił Burian również długą tyradę na cześć przymierza z Niemcami zdaje się dlatego, ażeby na odchodnem zatrzymać jeszcze sławę mę·, który dotrzymuje sojuszów.**

Tak tedy stoimy obecnie na progu rozstrzygnięć, które będą mieć znaczenie decydujące.

Stary Wiedeń w cichości triumfuje, że jego dotychczasowy srogi nieprzyjaciel, Ameryka, ofiarowuje mu palmę pokoju. Chyba żeby i te rachuby zawiodły!

Po manifeście.

Berlin, 19 października.

„Vossische Ztg." donosi z Wiednia:

Manifest cesarza Karola nikogo nie zadowolił, gdyż wcale nie zapoczątkował on rozwiązania kwestji austrjackiej. Ma on znaczenie o tyle tylko, że narodowościom Austrji pozwolono niejako bawić się w rozstrząsanie co one zresztą i tak od tygodni i miesięcy czyniły. Równocześnie im jednak powiedziano, że muszą nadal jeszcze być w łączności, jak dotychczas i ciągnąć jarzmo wspólnych spraw austrjackich.

Tymczasem - konsolidacja partyj niemieckich jest tak jakby już dokonana a Czecho - Słowacy dali do poznania, że sprawy swe uważają za sprawy międzynarodowe, które jedynie na kongresie pokojowym mogą być uregulowane.

Że w Wiedniu nie przypuszczają, ażeby manifest miał uczynić specjalne jakieś wrażenie w Czechach, wynika z okoliczności, że **do Pragi właśnie wysłano pięć najwierniejszych pułków na załogę.**

Trzeba jeszcze trochę poczekać!

Berlin, 19 października.
(Telegram W. A. T.)

„Nordd. Allg. Ztg." donosi z Wiednia:

Na praktyczne przeprowadzenie ogólnych zasad, wyrażonych w manifeście cesarskim, należy jeszcze zaczekać.

Czesi już wczoraj odrzucili myśl o współpracy. Stoją oni na stanowisku, że utworzenie państwa czesko - słowackiego jest sprawą międzynarodową, o której rozstrzygać winien kongres pokojowy. Proponowane rozwiązanie uważają oni za niepodlegające z ich strony rozpatrzeniu już z tego chociażby względu, że z powodu nienaruszalności Węgier Słowacy nie wejdą do państwa czeskiego.

Tak samo zapatrują się Słowianie południowi.

Granice austrjackich państw związkowych

Berlin, 19 października.

„Berliner Tageblatt" donosi z Wiednia:

Trudności napotyka wytyczenie granic nowych państw związkowych Austrji. Do państwa austrjacko - niemieckiego prócz niemieckich części Czech muszą należeć części Moraw i Śląska, Austrja Dolna i Górna, Solnogród i Przedarulanja, jak również niemieckie terytorja Styryi, Karyntji i Tyrolu.

Na południu granicą z państwem jugosłowiańskim miałaby być linja na południu od Bielaku i Celowca, bardzo możliwe wzdłuż Drawy.

O granicy ruskiej w ten sposób pisze „Berliner Tageblatt":

Granicę stanowić by miała linja mniej więcej Sanu.

Co się tyczy liczby ludności to państwo austrjacko - niemieckie miałoby ogółem 9,600,000 Niemców, czeskie w Czechach 4,242,000 na Morawach 1,869,000, na Śląsku 180,000 razem więc 6,291,000 mieszkańców.

W państwie południowo - słowiańskiem byłoby 2,032,000 mieszkańców, państwo rusińskie (ukraińskie) 3,210,000.

Z delegacyj austrjackich.

Wiedeń, 19 października.
(Telegram W. A. T.).

Komisja delegacji austrjackiej odbyła dziś popołudniu posiedzenie. Na ataki Słoweńca Koroszeca i Ukraińca Wassilki odpowiadał minister spraw zagranicznych hr. Burian w dłuższem przemówieniu, w którem również poruszył sprawę polską.

Na Zachodzie.

Rotterdam, 19 października.
(Telegram W. A. T.).

Korespondent Reutera donosi:

Podczas odwrotu niemieckiego z Lille nie nastąpiła ani jedna eksplozja. Nigdzie nie podpalano żadnego budynku.

Rotterdam, 19 października.
(Telegram W. A. T.).

Korespondent angielski Gibbs donosi pod datą 16 b. m.:

Pomiędzy Isegem a Courtrai wcale nie widać śladów zniszczenia. Przy wkraczaniu wojsk koalicji wszystkie sklepy były otwarte. Nie splądrowano niczego. W Courtrai nie widać żadnego śladu wojennego.

Agitatorzy na front.

Berlin, 19 października.
(Telegram W. A. T.).

Pod tytułem „Ministrowie ludowi na front" „Voss. Ztg." pisze:

W kołach parlamentarnych, stojących blisko rządu, ujawnia się silne dążenie do wysłania na front mówców różnych partyj, szczególnie zaś ministrów ludowych, sekretarzy stanu i podsekretarzy stanu, **aby tam z całą szczerością wyjawili wojskom prawdziwy stan politycznych stosunków wewnętrznych i zewnętrznych.**

Wojsko niemieckie nie jest zdemoralizowane

Berlin, 19 października.
(Telegram W. A. T.).

Biuro Wolffa donosi:

Korespondent wojenny dziennika „Westminster Gazete" donosi pod datą 11 b. m., że miał sposobność rozmawiać z żołnierzami, którzy brali udział w walkach dni ostatnich.

Żołnierze ci zaprzeczają kategorycznie twierdzeniom, o demoralizacji w wojsku niemieckiem.

Wojna może trwać lata.

Genewa, 19 października.
(Telegram W. A. T.).

„Humanité" pisze:

Jeżeli pokój nie będzie zawarty teraz, to wojna może trwać jeszcze długie lata. Gadanina o zupełnej klęsce Niemców jest przesadzona. Tak samo, jak i my, Niemcy całemi latami będą mogli wytrzymywać okropne cierpienia wojny. **Wojnę mogą oni prowadzić jeszcze parę lat.** Dlatego też socjaliści Francji winni działać szybko, gdyż w przeciwnym razie nietylko wróg, lecz i **cała Europa zginie w tem morzu krwi.**

Grypa.

Monachjum, 19 października.
(Telegram W. A. T.).

Grypa szerzy się coraz bardziej. Ogółem zachorowało 25.000 do 30.000 osób.

Los Mikołaja Mikołajewicza.

Paryż, 19 października.
(Telegram W. A. T.).

Biuro Reutera donosi:

Dzienniki podają radiotelegram z Carskiego Sioła, donoszący, że w dniu 16 b. m. zastrzelono b. głównodowodzącego armji rosyjskiej Mikołaja Mikołajewicza Romanowa.

Przed odpowiedzią Niemiec.

Berlin, 19 października.
(Telegram W. A. T.).

Wczoraj o godz. 6-ej wieczorem odbyło się posiedzenie gabinetu wojennego celem ostatecznego powzięcia decyzji co do przedłożonego mu tekstu odpowiedzi na notę Wilsona.

Decyzji nie powzięto. Narady odroczone zostały do dnia dzisiejszego.

Przypuszczalnie zwłoka ta nastąpiła na skutek nowych wiadomości, które prawdopodobnie wymagać będą poczynienia pewnych zmian stylistycznych w odpowiedzi niemieckiej. O godz. 9 wieczorem odbyło się również zebranie międzyfrakcyjnej komisji partji większości, której obrady potrwały do późnej nocy.

Berlin, 19 października.
(Telegram W. A. T.).

„Lokalanzeiger" donosi:

Należy zaznaczyć, że niezależni socjal-demokraci nie wyrazili absolutnie żadnej chęci do współdziałania z innemi partjami w sprawie odpowiedzi na notę Wilsona.

Frakcja niezależnych socjal-demokratów wyraziła jedynie życzenie, aby zwołano komisję główną parlamentu, gdzie frakcja będzie miała możność ujawnienia swego stanowiska w tej sprawie.

Berlin, 19 października.
(Telegram W. A. T.).

„Lokalanzeiger" donosi:

Frakcja niemiecka powzięła następującą uchwałę, którą przesłała kanclerzowi Rzeszy: Frakcja niemiecka proponuje panu kanclerzowi Rzeszy rozważyć sprawę natychmiastowego wycofania z Królestwa Polskiego niemieckich sił zbrojnych i niemieckiego zarządu cywilnego.

Niema bolszewika w Lublinie.

Berlin, 19 października.
(Telegram W. A. T.).

Biuro Wolffa donosi:

Podana przez nas w dniu 13 b. m. wiadomość zaczerpnięta z jednego z dzienników lubelskich o tem, że w Warszawie znajduje się rzekomo w celach agitacyjnych incognito p. Fuerstenberg - Hanecki jest jak komunikuje berlińskie przedstawicielstwo republiki sowieckiej, niezgodna z prawdą.

Pan Fuerstenberg - Hanecki znajduje się obecnie w Moskwie, gdzie spełnia funkcję komisarza rządowego dla spraw depozytów bankowych i wkładów.

Gabinet hr. Sylva-Tarouca.

Wiedeń, 19 października.

Mówią tu o nowym kryzysie ministerjalnym. Ma być powołany hr. Sylva-Tarouca **ażeby prowadzić rokowania ze stronnictwami w kierunku rozszerzenia postanowień manifestu cesarskiego.** Z Husarkiem żadne stronnictwo nie chce traktować.

Równocześnie słychać, że dr. Seidler opuści swe stanowisko jako doradca cesarza.

Lord Lansdowne.

Zurich, 19 października.
(Telegram W. A. T.).

„Neue Korrespondenz" donosi z Londynu:

Wczoraj pod przewodnictwem sir Bella odbyło się zebranie zwolenników lorda Lansdowne'a. Wyrażono przekonanie, iż w interesie Anglji leży zawarcie honorowego pokoju na zasadzie warunków Wilsona, przyjętych przez Niemcy. Zebranie wyraziło życzenie, aby rząd w jaknajszybszym czasie zawarł sprawiedliwy pokój.

Eksplozja we Francji.

Bern, 19 października.
(Telegram W. A. T.).

W Venissieux pod Lugdjunem nastąpił, jak donoszą dzienniki lugduńskie, niesłychanie silny wybuch. Słychać go było w całem mieście. W Lugdunie panuje silne podniecenie. Eksplozja spowodowała wielkie straty. W śródmieściu powypadały wszystkie szyby z okien. W dzielnicy bliżej położonej w kierunku Venissieux uszkodzona została pewna ilość fabryk.

Ilość rannych jest bardzo duża, podczas gdy wypadków śmiertelnych wcale nie było.

Komunikat niemiecki.

Berlin. (Urzędowo). Wielka kwatera główna donosi dnia 19 października:

Zachodni teren walk.

Między Brügge a Lys odparliśmy częste ataki nieprzyjaciela.

Na północnym wschodzie od Kortryk odrzucono części wojsk nieprzyjacielskich, znajdujących się na wschodnim brzegu Lys, aż poza rzekę.

Próby przeprawy na południowym zachodzie od Kortryku zostały udaremnione.

Na wschód od Lille i Douai podążył wczoraj wróg aż do linji Asq — Templeuve — Flisnes — Marbuette.

Między Le Cateau a Aisną trwały nadal gwałtowne ataki nieprzyjaciela. Na południowym wschodzie od Le Cateau dotarł on aż do Bazuel, w lesie Andigne aż do południowego skraju Vassigny.

Na reszcie frontu atakowanego rozchwiały się natarcia nieprzyjacielskie przed naszemi przedniemi linjami.

Bazuel zostało z powrotem wzięte przez nas szturmem.

Pod i na południu od Aisonville walczące wojska również i wczoraj odparły wszystkie ataki wroga.

W godzinach wieczorowych i w nocy odsunęliśmy tu nasze linje.

Nad Oisą pod i na północ od Origny rozchwiały się wznowione ataki nieprzyjaciela.

Nad Aisną kontynuował wróg swoje natarcia na Olizy i Grandpré i rozszerzył je poprzez Vouziers na północ aż do Vonoq.

Pod Vandy i Faxlaise zdołał się on utrzymać na wschodnim brzegu Aisny. Usiłowania wroga dotarcia pod osłoną silnego ognia do wyżyn na wschód od Aisny, udaremniono kontratakiem.

Rozchwiały się przed naszemi linjami pomiędzy Olizy a Grandpré wznowione ataki dywizji francuskich i amerykańskich.

Po obu stronach Mozy dzień minął na działaniu ognia niszczącego i mniejszych walkach piechoty.

Pierwszy generał-kwatermistrz Ludendorff

(Wieczorny).

Berlin, 19 października.

(Urzędowo). Wielka kwatera główna donosi:

We Flandrji i na polu walki między Cateau i Oisą dzień minął spokojnie.

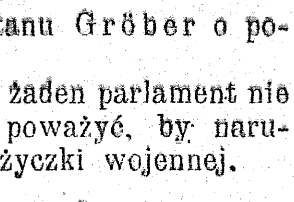
Na północ od Laon rozchwiały się nieprzyjacielskie natarcia.

Na północny zachód od Vouziers nieprzyjaciel umocnił się częściowo na wschodnim brzegu Aisne.

Z nad Mozy nic nowego.

Sekretarz stanu Gröber o pożyczce wojennej:

Zaden rząd, żaden parlament nie będzie się mógł poważyć, by naruszyć pewność pożyczki wojennej.

Komunikat austrjacki.

Wiedeń, 19 października.

Urzędowo donoszą:

Włoski teren walk.

Na wielu miejscach frontu górskiego ożywiona działalność wywiadowcza.

Bałkański teren walk.

Przed naszemi linjami nad zachodnią Morawą wojska sprzymierzone znów nawiązały czucie z nieprzyjacielem.

Na północy od Alekinas zostały odparte ponowne ataki. — Bardziej na wschodzie pomyślne przedsięwzięcia oddziałów bojowych przysporzyły nam jeńców.

Szef sztabu generalnego.

Zniesienie okupacji austrjackiej.

Warszawa, 19 października.

Władze austrjackie zwróciły się do rządu polskiego o wyznaczenie gubernatora cywilnego dla okupacji austrjackiej.

Gubernatorem tym z tytułem „Komisarza do oddania okupacji austrjacko-węgierskiej rządowi polskiemu" będzie Adam hr. Tarnowski.

Cesarz niemiecki.

Berlin, 19 października.

Biuro Wolffa donosi, że onegdaj cesarz przyjął w Berlinie raport gen. Ludendorffa, oraz raport szefa gabinetu cywilnego Delbrücke'a. Wczoraj cesarz wysłuchał w Nowym Pałacu raportu szefa sztabu admiralicji, poczem popołudniu udał się do Berlina na konferencję z kanclerzem Rzeszy.

Odpowiedź Niemiec jeszcze nie gotowa.

Berlin, 19 października.

Ogłoszenie odpowiedzi na notę Wilsona w dniu dzisiejszym (sobota) nie nastąpi. Nowonadeszłe wiadomości uczyniły konieczną ponowną redakcję odpowiedzi.

Stanowisko słowian austrjackich.

Wiedeń, 19 października.

Według doniesień dzienników, komisja parlamentarna klubu południowo-słowiańskiego podczas posiedzenia plenarnego, które odbyło się we wtorek ubiegły, powzięła następującą uchwałę:

„Manifest tyczący się sfederalizowania Austrji nie może zmienić stanowiska klubu południowo-słowiańskiego, który niezachwianie trwa przy żądaniu zjednoczenia wszystkich słoweńców, kroatów i serbów w własne państwo suwerenne".

Manifest o Węgrzech.

Budapeszt, 19 października.

Jak słychać, w najbliższych dniach ma się ukazać manifest królewski, w którym będzie ogłoszona niepodległość Węgier i ich unja personalna z Austrją. Węgry pozostaną pod berłem króla Karola, jako państwo całkowicie niezależne, z własną armją, urządzeniami gospodarczemi i z własną dyplomacją.

Antyniemiecki związek pism.

Haga, 19 października.

Na kongresie amerykańskich wydawców dzienników, który odbył się w Londynie w dn. 10 b. m., lord Northcliff zabrał głos i oświadczył, iż amerykańscy wydawcy połączyli się z angielskim trustem dziennikarskim w celu utworzenia „Ligi wolnych pism". Ma ona po wojnie reprezentować wybitnie wrogi dla niemców kierunek, oraz działać przeciwko niebezpieczeństwu przyszłej inwazji niemieckiej we wszystkich dziedzinach. Dzienniki, o których mowa, posiadają nakład, wynoszący 15 do 20 miljonów egzemplarzy.

Rozstrzelanie lekarzy wojskowych.

Wiedeń, 19 października.

W sprawie podanej niedawno w jednym z dzienników tutejszych wiadomości o rzekomem rozstrzelaniu przez czecho-słowaków 600 oficerów niemieckich w Kazaniu, „Reichspost" otrzymuje odpis listu pewnego lekarza, któremu, jako jedynemu powiodło się uniknąć rozprawy Kazańskiej.

List ten brzmi:

Zawiadamiam pana, iż w Kazaniu nie został zamordowany ani jeden oficer niemiecki. Miasto zostało w dniu 6 sierpnia r. b. zdobyte przez czecho-słowaków, i to tak nagle, iż nie byliśmy w stanie stąd uciec. W dniu 18 sierpnia jeńcy wojenni, lekarze austrjacko-węgierscy, zostali aresztowani i w przeciągu 10 minut rozstrzelani. Tylko mnie udało się zbiedz. Aresztowanie i rozstrzelanie nastąpiło na skutek rozkazu pewnego oficera serbskiego, d-ra Tacheremanowa. — Czesi szukali również komisji ewakuacyjnej poddanych niemieckich, ale komisja ta wcześniej opuściła miasto. — Czecho-słowacy żywią bezgraniczną nienawiść wobec niemców i węgrów. W Kazaniu jednak nie zastali ani jednego niemca.

Anglja nie rokuje z Austro-Węgrami.

Londyn, 19 października.

Doniesienie Biura Reutera.

Urząd stanu do spraw zagranicznych ogłasza, iż pogłoski, według których rząd angielski nawiązał kontakt z upełnomocnionymi mężami Austro-Węgier w Szwajcarji, bądź w jakimś innym kraju, niezgodne są z prawdą.

Koalicja wobec not Wilsona.

Bazylea, 19 października.

„Berner Intelligenzblatt" donosi z Londynu: Lloyd George i jego koledzy gabinetowi dziś (sobota) powrócą do Wersalu, gdzie odbędą się ważne narady, pozostające w związku ziemiecko-amerykańską wymianą not.

„Daily Telegraph" donosi z Paryża: Rada wojenna koalicji na ostatniem posiedzeniu swem uznała się za kompetentną do zajmowania się sprawami pokoju i zawieszenia broni.

„Temps" donosi: Koalicja w kwestji zawieszenia broni trwa przy swych żądaniach. Natomiast gotowa jest rokować co do warunków pokoju. Mniej jej zależy na rewizji traktatu brzesko-litewskiego, niż na spełnieniu trzech nowych żądań Wilsona, z którymi koaljanci zgadzają się.

Holandja płaci za neutralność.

Genewa, 19 października.

Z Hagi donoszą tutaj:

Koalicja wymaga od Holandji ustąpienia na rzecz Belgji 600 kwadratowych kilometrów, a mianowicie: południowego wybrzeża Szeldy od Antwerpji do morza. Wzamian za to ma być zapewniona Holandji integralność jej kolonji.

Skargi Kiereńskiego.

Bern, 19 października.

W długim liście, nadesłanym do redakcji „Daily News" skarży się Kiereński, iż rząd angielski odmówił wydania mu paszportu na powrót do Ufy (na Uralu).

Król Ukrainy.

Kijów, 19 października.

Propaganda monarchiczna szerzy się z ogromną energją po całej Ukrainie. — Propagandę tę prowadzą głównie rusini z Galicji wschodniej.

Na króla Ukrainy ma być powołany arcyksiążę Wilhelm Habsburg, syn arcyksięcia Karola Stefana, władający wybornie językiem ukraińskim.

Hetman Skoropadski sprzyja tej koncepcji i ma być mianowany dożywotnim hetmanem polnym, czyli naczelnym wodzem ukraińskich sił zbrojnych.

Zgromadzenie ludowe, które powoła króla, będzie pośpiesznie zwołane na zasadzie uproszczonej delegacji od gmin i miast. Sejm prawidłowy zwołany będzie dopiero przez króla.

Daremne trudy.

Genewa, 19 października.

Francuskie dzienniki z dnia 17 października dowiadują się z Waszyngtonu ze źródeł oficjalnych, iż Niemcy wystosują dalszą notę do prezydenta Wilsona z jedynym zamiarem przedłużenia gadaniny o pokoju. Gdyby to miało nastąpić, to można być przekonanym, iż Niemcy trudzą się nadaremnie.

Katastrofa kolejowa.

Kolonja, 19 października.

Wczoraj o godz. 10 zrana na dworcu kolejowym Uerdingen, pociąg z lekko rannymi, na skutek złego nastawienia zwrotnicy, zetknął się z wyjeżdżającym ze stacji pociągiem towarowym. Ofiarą padło 7 żołnierzy i jeden funkcjonarjusz kolejowy w zabitych, 7 żołnierzy ciężko rannych, 21 lekko. Straty są znaczne. Wina spada w pierwszej linji na zwrotniczego.

Komunikat turecki.

Konstantynopol, 19 października.

Front palestyński: Nieprzyjaciel zajął miasto **Home,** przez nas przed paru dniami opuszczone bez walki.

W Mezopotamji postępowały nieprzyjacielskie oddziały wywiadowcze przed naszym frontem nad **Tygrysem.**

Pozatem nic nowego.

Sprawozdanie admiralicji niemieckiej.

Berlin, 19 października.

Urzędowo. W Anglji, w obrębie linji demarkacyjnej, zatopiły nasze łodzie podwodne 24,000 tonn brutto.

Pomiędzy zatopionymi okrętami znajdował się duży parowiec z amunicją i okręt z ładunkiem benzyny.

Szef admiralicji przy marynarce.

WARSZAWA.

Kalendarzyk

Imieniny. Dziś: Piotra z Alkant.
Jutro: Urszuli P. M.

Rocznice.

Dnia 20 października 1733 r. Urodził się Adam Naruszewicz, biskup smoleński, wielki historyk polski.

1788 r. Sejm czteroletni uchwalił podnieść liczbę wojska polskiego do 100,000.

1863 r. Dyonizy Czachowski pod Osiekiem zadał porażkę Moskalom.

Mieszczańskie Koło radnych.

Członkowie polskiego klubu mieszczańskiego, zasiadający w Radzie miejskiej połączyli się w odrębną grupę pod nazwą Mieszczańskie koło radnych. Należą do Koła następujący radni: Emil Waydel (przewodniczący), St. Lipczyński, W. Żółtowski — (wiceprezesi), P. Pręgowski (sekretarz), oraz radni: A. Suligowski, K. Wąsowicz i Marek Borkowski.

Ponadto Koło pozostaje w kontakcie z radnymi: M. Lustańskim i J. Szycem, reprezentującymi w Radzie miejskiej drobnych rzemieślników.

Szkoła zawodowa księgarska.

Związek księgarzy polskich w porozumieniu i przy subsydjum ministerjum w. r. i oświecenia publicznego otwiera szkołę zawodową dla księgarzy pod kierunkiem dr. E. J. Reymana.

Kurs dwuletni szkoły dzieli się na cztery semestry, obejmujące przedmioty ogólne i specjalne jak: język polski, literatura polska, historja Polski, literatura powszechna, historja powszechna, krajoznawstwo, encyklopedja nauk, nauka gospodarstwa społecznego, prawo publiczne, prawa handlowe i autorskie, historja sztuki, historja muzyki, organizacja czytelnictwa, księgarstwo, bibljografja, historja księgarstwa, księgoznawstwo, seminarjum księgarstwa, rachunkowość, buchalterja i korespondencja księgarska.

W roku b. wykłady odbywać się będą od 1 listopada do 31 maja 1919 r. codziennie od godz. 8—10 rano, przy szkole nauk politycznych, Senatorska 11.

Na wykłady uczęszczać mogą oprócz pomocników i pracownic księgarskich, również osoby nie pracujące w księgarstwie, posiadające jednak świadectwo z ukończenia conajmniej 6 klas szkoły średniej.

Opłata roczna wynosi 200 mk. Zapisy przyjmuje, oraz udziela bliższych szczegółów kancelarja związku księgarzy polskich, Warecka 14 m. 14.

Przyjmuje się również wolnych słuchaczy na poszczególne przedmioty za opłatą 75 fen. za godzinę, z obowiązkiem zapłacenia z góry za cały roczny kurs danego przedmiotu.

Z kursów dla dorosłych.

W niedzielę, dn. 20 października odbędą się w lokalu kursów dla dorosłych następujące odczyty: 1) Potok, Krótka 7, o godz. 5 popoł. „O Kościuszce i Kilińskim" A. Pelda-Smiskowa. 2) Chłodna 11, o godz. 5½ popoł. „O znaczeniu Sejmu" — M. Niedziałkowski. 3) Nowolipie 80, o godz. 6 popoł. „O Finlandji" — J. Jabołkowska. Wejście na odczyty po 10 fen. — dla wszystkich.

Wycieczki: 1) Słuchaczów z dzielnic, Polna 30 i Nowy Świat 22 — do Łazienek, pod kierunkiem W. Haberkantówny. Zbiórka o godz. 3 popoł. przed bramą przylegającą do ogrodu Botanicznego. 2) Słuchaczów z dzielnicy, Drewniana 8, do Zamku. Zbiórka o godz. 10 rano przed gmachem Muzeum przemysłu i rolnictwa. 3) Słuchaczów z dzielnicy, Stara 6, na platformę hotelu „Bristol", pod kierunkiem W. Haberkantówny. Zbiórka o godz. 10 rano przed hotelem. 4) Słuchaczów z dzielnicy XI do gabinetu zoologicznego o godz. 10 rano. Wycieczkę poprowadzi p. Zadarnowska. Zbiórka przed gabinetem.

Udział w wycieczkach tylko dla słuchaczów.

Dwa orędzia pasterskie.

J. E. biskup kujawsko-kaliski ks. St. Zdzitowiecki wystosował dwa orędzia pasterskie, które zamieszczamy poniżej.

Biskup kujawsko-kaliski do Wielebnego Duchowieństwa.

Niniejszem polecamy Wielebnemu Duchowieństwu w najbliższą niedzielę lub święto odczytać z ambon ostatni manifest Rady regencyjnej i po sumie odśpiewać „Te Deum" na podziękowanie Panu Bogu za spełnienie naszych marzeń o połączeniu rozdartej naszej ojczyzny.

† Stanisław Bp.

Biskup kujawsko-kaliski do Wielebnego Duchowieństwa.

Wobec niezmiernej powagi obecnej, przełomowej chwili i wypływającej stąd konieczności szybkiego utworzenia armji polskiej, która dotąd pozostawać będzie jedynie w zależności od władz polskich, polecamy Duchowieństwu uświadamiać swych parafjan przy każdej okazji o doniosłości tej sprawy, i zarazem czuwać, aby tylko jednostki najlepsze, zdrowe duchowo i moralnie, powiększały szeregi armji polskiej, na którą żeśmy tyle lat z utęsknieniem czekali.

† Stanisław Bp.

Od wydawnictwa.

Z powodu trudności komunikacyjnych, wywołanych ostatniemi zarządzeniami władz niemieckich, dowóz papieru gazetowego został wstrzymany. Nie chcąc czytelników narazić na przerwę w otrzymywaniu pisma, zmuszeni jesteśmy poczynić pewne oszczędności w papierze. Z tego powodu do numeru dzisiejszego nie możemy dołączyć przygotowanego już dodatku „Literatura i sztuka“, jak również zmuszeni jesteśmy ograniczyć materjał, oraz część ogłoszeń odłożyć do numeru jutrzejszego i wtorkowego. Jak tylko groźba braku papieru zniknie, postaramy się powetować czytelnikom stratę, nie z naszej winy powstałą.

Po krótkich lecz ciężkich cierpieniach zmarł w sobotę, dnia 19 października o godz. 5 po południu nasz najukochańszy mąż, ojciec, syn, brat, szwagier i wuj

B. P. Jakób S. Grinberg

przeżywszy lat 41.

Wyprowadzenie drogich nam zwłok odbędzie się w niedzielę o godz. 1-ej z domu żałoby przy ul. Zachodniej 66.

10047 **Stroskana Rodzina.**

ŁÓDŹ.

Łódź bez tramwajów.

Wczoraj rano tramwaje elektryczne nie wyruszyły wcale z remiz. Zapowiedź władz niemieckich, iż z powodu bezrobocia w kopalniach Zagłębia Dąbrowskiego, będzie wstrzymany ruch kolei elektr. miejskiej, została wprowadzona w czyn. Kolejki podjazdowe były wszakże czynne. Pracownicy i urzędnicy przedsiębiorstwa tramwajowego podczas całego trwania tego przymusowego bezrobocia otrzymywać będą całkowite pensje. Skutkiem braku tramwajów, dorożkarze żądali za jazdę sum niezwykłych. Mało jednak znajdowali chętnych do poddawania się temu spokojnemu terorowi. Każdy wolał, nawet pomimo słoty, odbyć podróż swą piechotą.

Nadto z powodu bezrobocia górników władze niemieckie wydały nowe ogłoszenie, które, między innemi, głosi, iż „Przy dłuższem przeciąganiu się strejku trzeba będzie również wstrzymać dostawę węgli dla ludności i ograniczyć dowóz środków żywnościowych do miast kolejami“.

Nowe godziny pracy.

We wszystkich biurach zarządu miejskiego od wczoraj, z powodu niekursowania tramwajów miejskich, zaprowadzono godziny pracy od 8 i pół rano do 3 po poł. bez przerwy.

Inowacja ta spotkała się z uznaniem wszystkich pracowników, którzy pragnęliby, aby nowe godziny pracy obowiązywały na stałe i w przyszłości.

Z wydziału szkolnictwa.

Na wczorajszem posiedzeniu wydziału szkolnictwa omawiono sprawę pomocy dentystycznej dla szkół miejskich, przyczem wyłoniła się kwestja podwyższenia przewidzianej w budżecie na ten cel sumy. Zgodzono się, iż pomoc dentystyczna winna być traktowana bardzo poważnie i dla tego zaproponowano, prócz 10 lekarzy dentystów, zaangażowanie jednego lekarza naczelnego, któryby objął kierownictwo całej pracy.

Uznano za wskazane uruchomić w różnych punktach miasta tak zwane świetlice dla dzieci szkół miejskich, w których dziatwa szkolna mogłaby, w godzinach popołudniowych, przygotowywać lekcje. Ze względu na brak opału i oświetlenia u większej części biednej ludności naszego miasta, świetlice takie uważane są za konieczne przez wydział szkolnictwa. Postanowiono uruchomić świetlice w 18 szkołach miejskich.

Sprawę zorganizowania opiek szkolnych przy seminarjum nauczycielskiem i szkołach miejskich 4-klasowych postanowiono odłożyć do następnego posiedzenia wydziału, a to z tego względu, żeby dać członkom wydziału szkolnictwa możność zapoznania się z ścisłym regulaminem tych opiek.

Trepy dla dzieci szkolnych.

Zarząd Koła opiekunów głównych zajęty jest obecnie sprawą podziału trepów wśród dziatwy szkolnej. Jako punkt wyjścia służyć będzie frekwencja poszczególnych szkół. Zwrócono się do miejskiej fabryki obuwia z prośbą, aby resztę zamówionych trepów wykończono najpóźniej przed 1 listopada.

Wyjazd sądu okręgowego.

Wydział karny k. p. sądu okręgowego w Łodzi pod przewodnictwem sędziego Kempnera wyjechał na 3-dniową kadencję do Łęczycy. — Posiedzenia tam odbędą się w poniedziałek, wtorek i sobotę.

Wypłata dodatku drożyźnianego.

Pomimo zmiany godzin biurowych w urzędach miejskich, wypłata dodatku drożyźnianego dla nauczycielstwa szkół miejskich uskuteczniana będzie jutro po poł. począwszy od godz. 3-ej.

Na jeńców-polaków.

Dziś odbędzie się w Łodzi kwesta na rzecz jeńców-polaków. Kwesta ta została zorganizowana z inicjatywy generalnego komitetu pomocy w Vevey i obejmie kraj cały. Nie ulega kwestji, iż sam cel tego przedsięwzięcia jest tak ważny i szlachetny, że nie wymaga ani reklamy, ani zachęty. Każdy polak bowiem w dniu dzisiejszym i tak złoży ofiarę, wedle sił i możności, dla jeńców, a spełni przez to tylko obowiązek obywatelski i patrjotyczny.

Na dzisiejszy dzień znaczka, którym będzie „Orzeł Biały“, obowiązki dzielnicowych łaskawie przyjęli:

Dzielnica I — pp. M. Fokczyńska i Odyniec, Bałuckie Towarz. wzaj. kredytu Zgierska 64.

Dzielnica II—pp. Credowa i Zielińska, lokal Stow. właścicieli nieruchomości Krótka 9.

Dzielnica III — pp. Grenvoodowa i Pełkowa, Piotrkowska 104 (Związek kobiet katolickich).

Dzielnica IV—pp. Kopczyńska i M. Szyferowa, Piotrkowska 204, u p. Hofrichtera.

Dzielnica V—pp. Kłokocka i Przedpełska, Piotrkowska 295, portjernia Geyera.

Dzielnica VI — pp. Bemowa i Kopczyńska, Rokicie, lokal P. M. S.

Echa z letnisk dla młodzieży.

W czasie letnich wakacji r. b. prefekt szkół tutejszych ks. Świetliński, przy współudziale nauczyciela szkół miejskich p. Dolewskiego zorganizowali kolonję letnią dla dzieci łódzkich, które umieszczono — w liczbie przeszło 200 obojga płci — w Miłonicach pod Krośniewicami pow. kutnowskiego.

Dziatwie zrazu niewesoło wiodło się na letnisku, gdyż wszystkiego brakło.

W celu zaradzenia niedostatkowi, opiekunowie kolonji, ks. Swietliński i p. Dolewski, zorganizowali doraźną kwestę w bliższej okolicy, rezultatem której było zebranie przeszło 4,000 mk. w gotowiźnie, oraz tak znacznych zapasów produktów spożywczych w naturze, iż starczyło tych ostatnich na przeżywienie kolonji przez całe wakacje. Oprócz tego ziemianie tamtejsi z inicjatywy właściciela Miłonic p. Szopowskiego urządzili na korzyść kolonji przedstawienie amatorskie, które nadspodziewanie dało 1,267 marek dochodu. Zaznaczyć należy, iż tak świetny rezultat tej imprezy otrzymano dzięki p. Szopowskiemu, który cały koszt urządzenia wieczoru, w sumie przeszło 900 mk., pokrył z własnej kieszeni.

Dzięki takiej zabiegliwej gospodarce grona zacnych opiekunów, kolonja miłonicka miała przez całe wakacje zapewnione bardzo dostatnie utrzymanie, a przy wyjeździe dzieci zabrały jeszcze na drogę znaczne zapasy użyczonych przez ziemiaństwo produktów spożywczych. — Kasa zaś, w remanencie, przywiozła do komitetu „Wieś dla dzieci“ gotowizną 1,446 mk., które przeznaczone zostały na zakup trepków dla ubogiej dziatwy.

Koło chemików.

Przy Stowarzyszeniu techników organizuje się Koło chemików. W tych dniach odbędzie się zebranie organizacyjne.

Uniwersytet ludowy im. Tadeusza Kościuszki.

Wykłady systematyczne w Uniwersytecie ludowym im. Kościuszki rozpoczną się dnia 4-go listopada r. b. Uniwersytet będzie czynny codziennie w godzinach wieczorowych od 7 do 9.

Kancelarja Uniwersytetu ludowego będzie czynną już od 21 b. m. w godz. wiecz. od 8—9 w lokalu własnym przy ul. Piotrkowskiej 91. W godzinach tych będą przyjmowane zapisy słuchaczów, jak również zgłoszenia prelegentów, którzy zechcą w tym roku wznowić swoje wykłady. Szczegółowy program wykładów ogłoszony będzie w najbliższej przyszłości.

W rocznicę śmierci nieodżałowanej naszej

B. P.

Adeli Szenwald

odbędzie się nabożeństwo żałobne i poświęcenie pomnika na cmentarzu żydowskim w dn. 22 im. b. m. o godz. 10 rano, na które zapraszają krewnych, przyjaciół i kolegów

9981 **Narzeczony i Rodzina.**

W dniu 10 października r. b. zmarł w Kijowie po krótkich cierpieniach

b. p.

Józef Weile

kierownik techniczny naszej fabryki.

W zmarłym tracimy sumiennego i gorliwego współpracownika, którego pamięć z czcią zachowamy.

„Landau i Weile“.

W dniu 10 października r. b. po krótkich cierpieniach rozstał się z tym światem w Kijowie

B. P.

Józef Weile

kierownik techniczny fabryki „Landau i Weile“.

W zmarłym tracimy sprawiedliwego przełożonego i zacnego kolegę. Niechaj Mu ziemia lekką będzie.

Personel fabryczny i biurowy firmy „LANDAU i WEILE“.

10010

Dnia 16 października 1918 r. rozstał się z tym światem

b. p. inżynier LEON GINSBERG

dyrektor Szkoły Rzemieślniczej. Zmarły, człowiek o zacnym charakterze, był w ciągu kilku lat nietylko naszym ukochanym kierownikiem, ale i prawdziwie życzliwym przyjacielem i doradcą. Pamięć o nim nazawsze pozostanie w naszych sercach.

10046 Absolwenci Szkoły Rzemieślniczej.

Bajki i baśnie.

Dziś o godz. 3 i pół po poł., Wanda Siemaszkowa wypowie w Sali Koncertowej bajki i basnie polskie dla dzieci i dorosłych. Niezwykły ten występ wielkiej artystki wypełni niewątpliwie Salę Koncertową po brzegi. Bilety do nabycia w kasie przy ul. Dzielnej № 18.

Teatr Polski.

Dziś Teatr Polski daje dwa przedstawienia. Po południu dana będzie efektowna sztuka Sardou z życia nihilistów rosyjskich p. t. „Fedora“, w której główną rolę kreuje p. Arkawinówna. Wieczorem zas arcyzabawna krotochwila z francuskiego p. t. „Pani prezesowa“.

Trzeci koncert symfoniczny.

Jutro w Sali Koncertowej odbędzie się III koncert symfoniczny pod batutą znanego dyrygenta p. Zdzisława Birnbauma. Solistą koncertu będzie pianista-wirtuoz p. Józef Smidowicz, który po dłuższym pobycie w Rosji po raz pierwszy wystąpi w Łodzi. Na program złożą się VIII Symfonja Beethovena „Uczeń czarnoksiężnika“ (po raz pierwszy w Łodzi) Dukas'a, III-cia Suita G-dur (po raz pierwszy) Czajkowskiego, Koncert B-dur Bortkiewicza, Rachmaninowa Prelude Gis-moll i Straussa-Godowskiego Parafraza p. t. „Życie artysty“.

Dzisiejsze mecze

Dziś na placu sportowym w Helenowie odbędą się 2 mecze piłki nożnej. Rano, kombinowana drużyna łódzkiego Tow. sportowego i żyd. klub sport. „Bar-Kochby“, grać będzie z warszawską „Koroną“. Będzie to trzeci mecz „Korony“ w Łodzi. Przewidujemy przegraną łodzian. Po południu zaś spotkają się dwa kluby, niemiecki „Sturm“ z Polonią“.

Brzeziny.

—xx—

Doba obecna. — Bez światła.

Doniosłe wypadki polityczne chwili obecnej obudziły uśpioną prowincję. Obywatele tutejsi, zajmujący się jedynie codzienną troską o kęs chleba, odnosili się do rozgrywających się wydarzeń wojennych z zupełną obojętnością. Przewidywane jednak zmiany w kraju położyły tej obojętności kres. Od kilku dni toczą się rozmowy tylko na tle wydarzeń ostatnich, przyczem w poruszanych tematach przebija się troska o jutro. Gazety, przycho-

dząco do Brzezin o 9 i pół rano rozchwytywane są i czytane z nieobserwowaną dotąd skwapliwością.

Naturalnie komentarze do przeczytanych wiadomości i rozmaite przypuszczenia na przyszłość są dowolne.

W środę rano znaleziono w kilku miejscach porozklejane proklamacje, zatytułowane do ludności miasta Łodzi, wzywające do strajku generalnego na dzień 16 października i podpisane przez łódzki okręgowy komitet robotniczy O. P. S., zarząd okręgu łódzkiego P. S. L. i zarząd łódzki S. N. N. Pracy w Brzezinach jednakże nie przerwano nigdzie; wszystkie biura były czynne, sklepy były również otwarte.

W środę, dn. 16 października w elektrowni miejskiej przystąpiono do czyszczenia kotła. Z tej przyczyny całe miasto pozostało bez światła. Przerwa w oświetleniu trwała przez środę i czwartek. Z powodu braku nafty i świec większość mieszkań pogrążona była w ciemnościach.

—o—

Giełda warszawska.

19 października.

Na całej linji mocno i zwyżkowo. Akcje w zaofiarowaniu. Rudzki 440, Lilpop 485, Starachowice 1,300.

Papiery procentowe.

6 proc. Obligacje m. Warszawy z 1915 roku 207.50

Listy zast. Ziemskie 4 i pół proc. 211.50 213.—

Listy zast Ziemskie 4 proc. 180.—

Listy zast. m. Warszawy 5 proc. 202.25 202.50, 203.50

Listy zast. m. Warszawy 4 i pół proc. 186.50

Ruble za 500—138, 138 proc. za setki—146

Korony 58.15.

Redaktor odpow. Jerzy Plewiński.

Druk i nakład: Wydawnictwo polskie A. Napieralski i C. Zawiłowski.

Loterja na Inwalidów wojennych.

Piąta klasa, piętnasty dzień ciągnienia z dnia 18 października.

Mk. 125,000 Nr.: 13805.

Mk. 4000 Nr.: Nr.: 23998 26800.

Mk. 2000 Nr.: 16230.

Mk. 1000 Nr. Nr.: 5899 12436 15735 22641 27639.

Mk. 500 Nr. Nr.: 19204 24342.

Mk. 200 Nr. Nr.: 1865 4923 6853 11628 11901 14223 14747 19016 21277 25150 28050.

Po mk. 165 wygrały następujące Nr. Nr.

17 42 99 199 256 78 367 414 29 46 61 501 3 47 55 80 615 76 90 98 710 17 44 51 802 87 94 905.

1024 52 98 173 212 13 45 69 90 449 652 55 58 98 756 800 33 72 76.

2054 66 88 94 151 56 57 97 231 51 88 91 94 302 64 504 620 759 73 83 808 92 930 31 46 63 84 85.

3014 25 46 265 72 88 90 350 60 85 439 599 604 721 57 66 70 72 75 856 65 941 46 62.

4062 112 42 48 61 218 92 313 91 443 603 839 41 62 69 98 963 99.

5005 175 204 10 76 313 30 96 422 27 44 73 722 31 52 66 869 83 95 907.

6031 141 66 323 87 452 70 72 518 27 92 617 23 710 18 807 79 999.

7064 92 120 29 42 76 223 330 69 75 467 78 519 46 666 72 82 98 717 31 823 29 84 87 900 24 36 60.

8005 12 43 48 52 230 63 79 318 29 39 63 420 36 501 38 608 91 741 64 86 925.

9110 32 113 30 42 67 317 34 42 46 487 91 537 44 707 14 61 864 902 13 42 70.

10053 192 241 303 32 50 59 59 75 414 76 534 55 602 36 65 85 92 730 57 74 807.

11047 60 83 92 131 88 219 30 73 423 25 563 98 620 26 64 709 56 77 874 930 32 79.

12051 104 41 212 21 40 44 61 69 304 13 64 72 82 468 551 84 89 618 39 721 860 913 26.

13075 109 13 99 315 85 410 13 29 35 64 563 659 742 836 46 56 91 919 40 45 89.

14018 50 54 65 89 130 49 63 86 95 244 56 63 381 86 458 541 612 13 71 805 14 31 38 86 909 26 42 64 92.

15081 93 126 62 90 205 29 95 302 28 404 19 29 75 82 86 603 16 30 74 772 876 82 917 49 75.

16009 32 52 85 91 162 214 405 23 83 515 75 79 790 801 71 74 929 74.

17003 122 47 61 72 95 255 78 86 95 318 436 99 558 697 708 64 812 85 97 918 63 93.

18043 81 91 128 231 78 408 49 56 530 38 615 59 86 704 32 44 61 814 31 42 83 935 85.

19105 10 50 94 271 72 77 99 346 63 429 49 92 527 33 56 85 89 680 729 31 34 63 907.

20107 41 75 94 239 70 88 96 307 64 415 41 511 25 78 98 631 760 975.

21031 69 88 155 268 79 334 67 444 53 73 94 509 20 24 59 85 93 622 41 726 51 80 862 82 964.

22080 99 127 35 94 98 201 72 344 82 407 36 52 70 550 53 674 83 708 18 809 29 915 24 59 72 83 97.

23183 98 265 310 19 460 548 50 786 961 96.

24026 102 35 36 43 290 369 480 501 3 50 88 98 715 60 822 43 992.

25063 84 86 129 71 75 96 613 49 602 13 22 705 956.

26079 94 179 238 356 76 83 428 36 47 614 52 70.

27053 82 113 64 206 60 71 91 307 13 57 63 68 404 34 49 81 587 94 601 53 701 81 90 813 68 912 67.

28000 9 22 47 86 94 141 268 304 61 91 424 65 72 614 21 52 79 86 749 824 54 70 82 928 37 81 88 92.

29016 30 48 51 54 94 166 75 233 46 48 53 93 352 89 401 49 72 535 68 83 603 11 45 85 72 708 20 81 844 50 75 97 98 940 90. 514 20 24 760 816 24 72 909.

31075 85 122 56 291 301 8 415 67 69 91 560 616 85 89 730 820.

30057 158 96 221 24 93 313 23 421 28 70

Ziszczone oczekiwania.

Zaledwie tydzień istnieje ta placówka, a już z całą pewnoście orzec można, iż oczekiwania pokładane przy jej założeniu spełniły się w zupełności.

Mówimy tu o sklepie komisowym przy zbiegu ulic Piotrkowskiej i Głównej, którego właścicielem a raczej adm. bo wszystko co w tem sklepie — własność publiczności stanowi, jest Wł. Wojciechowicz.

Położony w ogromnie ruchliwym punkcie, sklep ten jest wprost oblężony od rana do wieczora przez chcących coś dobrze sprzedać lub tanio kupić. Tych ostatnich jest jednak więcej, tak iż sklep nie może wprost podołać zapotrzebowaniu, zwłaszcza na rzeczy codziennego użytku, dobre i niezbyt drogie, ale i takie rzeczy, jak perskie dywany i serwety, wartości kilku set lub tysięcy marek, znajdują chętnych nabywców.

Zato spodni, marynarek, wogóle pojedyńczych części damskiej i męskiej garderoby, ubranek dziecinnych, bielizny, dywanów, futer i t. p. nienodobna wprost nastarczyć.

Ogromnym popytem cieszą się rzeczy sezonowe i zimowe, zwłaszcza damskie palta i futra, a także firanki, portjery, dywany.

Często się zdarza, iż kupno i sprzedaż odbywa się w sklepie, a jednak bez pośrednictwa, bo zaledwie zjawi się sprzedawca, i już nabywca przybywa. Targ odbywa się natychmiast i rzecz jakaś zmienia właściciela nie zatrzymuje się w sklepie ani godziny.

Zaznaczyć należy, że publiczność nie zupełnie jest jeszcze zorjentowana co do zasad handlu komisowego.

Mało kto postara się o sprzedanie rzeczy zbywających zawczasu i czeka aż dopiero okoliczności tak przycisną, iż trzeba sprzedać koniecznie i natychmiast. Nie może więc zaczekać nawet kilka godzin, aby rzecz zbyć korzystnie i... wpada w szpony przekupnia, który oczywiście kupi za bezcen, ale zaraz. Zaznaczamy więc, iż sklep Wł. Wojciechowicza jes przedsiębiorstwem ściśle Komisowem i nie chcąc stanąć w rzędzie pospolitych spekulantów — zasadniczo operacji za gotówkę nie prowadzi, przyjmuje tylko rzeczy do sprzedania po cenie komisowej przez sprzedawcę i pobiera niewielkie komisowe, o ile rzecz zostaje sprzedana. 10050—1

TEATR Scala
Zrzeszenie żyd. artyst. dram. m. Wilna. Reżys. i kierow. techniczny L. Kadison.

Dziś, niedziela 20 paźdz. o 7 i pół
Zazdrość

Poniedziałek 21 paźdz. teatr nieczynny.
Wtorek, środa czwartek
Walka motyli
Komedja w 4 akt. H. Sudermana tłum. M. Mazo.

Piątek, dn. 25 paźdz.
Wieśniak

Sobota, dn. 26 paźdz.
Mizerere

9911-1

Tylko jeszcze **Casino.** dziś i jutro
3-ci obraz wielkiej serji fars
OSSI OSWALDA
Dziewczynka z baletu
9971-1
Przewyborna farsa w 5 aktach.
Początek ostatn. przedstawienia o g. 9. Początek ostatn. przedstawienia o g. 9.

Ostatnie 2 dni **LUNA** Dziś i jutro
SUCHOMLINOW
Dramat polityczny w 5 częściach, osnuty na tle intrygi kamaryli dworskiej.
Bohaterami dramatu są:
1) Były car rosyjski Mikołaj II, 2) Wielki książę Mikołaj Mikołajewicz, 3) Szef sztabu generalnego, Januszkiewicz, 4) Księżna Dołgorukowa, 5) Rasputin i inni.
Ceny miejsc zwyczajne. 9984—1 Ceny miejsc zwyczajne.

KINO
POLONJA
w gmachu **Teatru Wielkiego, Kostantynowska 16.**
Sensacja! Pierwszy raz w Łodzi!
W noc balową
wstrząsający dramat w 4 aktach
z Viggo Larsenem
w głównej roli.
Najnowsze balowe kostjumy!
Przepyszna wystawa!
Dramatyczne momenty!
Nad program:
Tygodnik Mestera
Aktualne zdjęcia. 9918

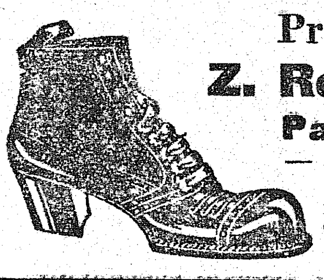
Licytacja przymusowa.
W poniedziałek, dn. 21 października r. b. będą sprzedane z licytacji za gotówkę in plus:
O godz. 9 rano ul. Pańska 144, Radwańska 10: 2 kredensy.
O godzinie 10 i pół Nowe-Rokicie: maszyna do szycia.
We wtorek, dnia 22 b. m. o godzinie 9—12 rano ul. Zarzewska 9, 49: szafa do garderoby, regulator, sofa, stół, kredens i lustro.
Krucza 22, Rzgowska 65: maszyna do szycia, szafa do garderoby, sofa i 2 stoliki.
Wiznera 9, Staro-Wólczańska 19: stół, zegar ścienny, otomana i koza.
Ces.-Niem. Prezydjum Policji.
10051—1 **Urząd Wykonawczy**

Andrzej Niemojewski
wygłosi dwa odczyty:
W sobotę, dn. 26 października r. b., o godz. 8 wiecz., mówić będzie na temat:
„Wielka tradycja Rzeczypospolitej Polskiej".
W niedzielę, dn. 27 października r. b., o godz. 8 wiecz. wygłosi odczyt, ilustrowany 35-ciu przezroczami:
„O zjawiskach materjalizacji medjumistycznych".
w SALI KONCERTOWEJ, ul. Dzielna 18.
Bilety wcześniej sprzedaje Izba Handlowa Bankowo-Przemysłowa Polskich Kupców i Przemysłowców Chrześc. w Łodzi, ul. Piotrkowska № 80, zaś w dzień odczytu od godz. 5 po poł. w kasie Sali Koncertowej, ul. Dzielna № 18. 9993—

Pracownia obuwia
Z. Różański, Łódź
Pasaż Szulca № 11
— róg Długiej —

Przyjmuje obstalunki i reparacje po cenach przystępnych, wykonywam na czas. 9638—1

Kursy wieczorowe języka rosyjskiego
w kompletach
prof. Leona Biedrzyckiego
Zapisy kandydatów przyjmuje się od 8-go października, codziennie, od godz. 3 do 7 popoł.,
— Cegielniana 86, m. 7, II piętro. —
9255—3

Zawiadomienie.
W lokalu przy ul. Widzewskiej nr. 115 otwartą została
RESTAURACJA
która stale jest zaopatrzona w trunki pierwszej jakości oraz najobfitsze jedzenia. Kuchnia wykwintna.
W czwartek flaki.

RADA ZARZĄDZAJĄCA
Tow. Kolei Elektrycznej Łódzkiej,
stosując się do § 37 Ustawy, ma zaszczyt zaprosić niniejszym pp. akcjonarjuszów na
20 Zwyczajne Ogólne Zebranie
mające się odbyć we wtorek, dnia 26 listopada r. b. o godz. 4-ej po poł. w gmachu Banku Handlowego w Łodzi, przy ul. Al. T. Kosciuszki № 15.

Porządek dzienny:
1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania i bilansu za rok 1917;
2) Podział zysku za rok 1917;
3) Zatwierdzenie budżetu na rok 1918;
4) Wybór 3 członków Rady Zarządzającej i 1 kandydata na miejsce ustępujących;
5) Wybór Komisji Rewizyjnej na rok 1918.

Do uczestniczenia w Ogólnym Zebraniu uprawnieni są akcjonarjusze, którzy najpóźniej do dnia 19 listopada r. b. złożą swoje akcje lub kwity depozytowe w biurze Towarzystwa przy ulicy Tramwajowej № 6.
W razie przedstawienia niedostatecznej ilości akcji na powyższe Zebranie, odbędzie się ono stosownie do § 53 Ustawy w następnym terminie, dnia 12 grudnia r. b. w tymże lokalu i o tej samej porze. 10013—1

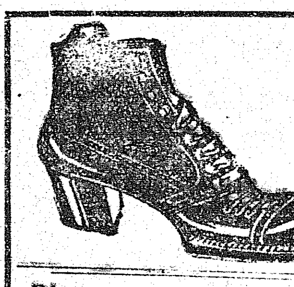

Zielona **Kino** Zielona
2 Corso 2
Ostatnie 2 dni. Ostatnie 2 dni.
PIKUŚ
Bohaterskim Tenorem
Arcywesoła farsa w 4-ch akt.
OSSI OSWALDA i LUBICZ
w roli głównej.
Nad program. Nad program.
Oddziały wywiadowcze Aktualne.
Początek o godz. 3 po poł.

Leecznica
lekarzy specjalistów
Piotrkowska 17, 2-gie podw. otwarta codziennie prócz świąt. Porada 3 mk. Rabat w aptekach.
9—10, chor. oczu: dr. Garliński.
11—12, chor. wewn. i dzieci (płuc. i serce) dr. Osiecki.
11—12, chor. kob.: dr. Ługowski.
12—1, ch. chir. i kobiece, Dr. Artyfikiewicz.
$12^{1}/_{2}$—$1^{1}/_{2}$, ch. uszu, gardła i nosa: dr. Czaplicki.
1—2 Dr. Skusiewicz, chor. weneryczne i skórne.
1—2, chor. wewn.: dr. Rueger.
2—3, ch. nerw., (środy i piątki): dr. Mittelstaedt.
2—3, ch. kob. i chirur.: dr Marx.
3—4, chor. wewn. i dzieci (płuca i serce) dr. Osiecki.
3—4, ch. chirur.: dr. H. Goldberg.
3—4, ch. wener. i skórne Dr. Stawowczyk.
4—5, chor. kob.: dr. A. Goldenberg.
8403—9

9592—1
Pierwszorzędna pracownia obuwia
Piotra Skowrońskiego
Łódź, Nawrot № 8
- Wykwint, dobroć! -
Ceny konkurencyjne!!

Nie kupujcie RESZTEK!
póki się nie przekonacie, że najtańsze i najpiękniejsze towary **tylko** przy ul. **Dzielnej nr. 34** (poprzecz. ofic. I-e p.) na **damskie, męskie** ubrania, palta, bluski i suknie oraz cajgi, barchany i inne towary. **Ceny stałe.**
89g4

Sala Zajęć **DLA KOBIET**
Apolonji Kopyłowskiej
Łódź, Piotrkowska № 154.
Nauka kroju szycia i robót ręcznych, za opłatą mk. 5. miesięcz. Uczenice otrzymują świadectwa.
— Kursy wieczorowe. —
Sprzedaż fasonów papierowych.
9765—1

Sprzedaż owoców
zimowych
na pudy po cenach hurtowych, codziennie od 9—1. Zachodnia 68, w podwórzu.
9747—6

Ze starych kapeluszy - zupełnie nowe!
Damskie, męskie i dziecinne, podług najnowszych — fasonów. —
Fasonuję i farbuję po cenach umiarkowanych. —
B. Grünberg,
Piotrkowska 31 i Główna 65 dawniej Piotrkowska 115.
9608—10

Willa
z dużym ogrodem do sprzedania. Oferty w adm. niniejszego pisma pod „Willa". 9781—1

Zarząd Szkółek owocowych J. Szwejcera w Łasku,
zawiadamia Sz. Klijentele, że z dniem 15 października rozpoczyna
sprzedaż drzewek.
Kierownik szkółek: M. Gach.
9629—3

„LURION"

pasta do obuwia wypróbowanej dobroci. Wyłączna sprzedaż na Łódź i powiat u

E. Fausta i S-ki, Piotrkowska nr. 59

(w podwórzu).

Nabywać można wszędzie. Za **mk. 3.** może mieć każdy ćwierć kilo lub 8 pudełek idealnej pasty do obuwia.

UWAGA: Laboratorjum chemiczno-bakterjologiczne d-ra Serkowskiego wydało następujące zaświadczenie: „Rozbiór dostarczonej pasty „Lurion" nie wykazał w niej żadnych związków, które mogłyby szkodliwie oddziaływać na skórę. 9814—1

Swierzbę leczy radykalnie **„Skabioderma" Motor.** 9672—1

Karbid oryginalny szwedzki z prawem wywozu.

Belki żelazne, cement, wapno budowlane i nawozowe, gips.

Specjalność: maszyny rolnicze, kieraty, młockarnie do słomy prostej, sieczkarnie, oraz

Dreny Tow. Akc. Kawenczyńskich zakład. cegiel. **Kazimierza Grancowa** polecają:

Konstanty Kawecki i S-ka

Łódź, Przejazd 21, róg Widzewskiej. 9690

Nowość na czasie!!!

Niema już więcej podartych pończoch.

Z 6-iu par starych pończoch oddajemy 4 p. odnowione

Z 6-iu par „ skarpetek „ 3 „

Uwaga: Pończochy muszą być prane i maglowane.

Pracownia: Piotrkowska 114 m. 21, lewa oficyna, 2-ie wejście, 2 piętro. 9709—1

Maszyny do pisania 9675—1

nowe i używane TAŚMY, KALKA i t. p.

Maszyny do rachowania

Aparaty do powielania kopji.

PAPIER woskowy, szybkoschnący, farby i t. p.

Kasy „National".

Własne warsztaty reparacyjne.

maszyn wszelkich systemów. Nauka pisania na maszynach.

E. Telatycki i S-ka

Łódź, Piotrkowska 69.

Adolf Blum i Popper, Hamburg

Import Ekspedycja Export

Filje: Auscha, Berlin, Budapest, Fiume, Praga, Tetschen n./E. Wiedeń, **Skalmierzyce, Warszawa**

Przyjmuje różnego rodzaju krajowe — oraz zagraniczne—ekspedycje. Solidne, szybkie akuratne załatwianie, tania stawka.

Reprezentant na Łódź i okolice

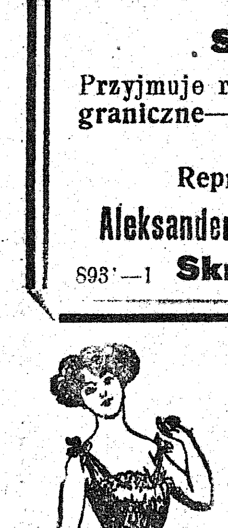
Aleksander Schumann, Łódź, Nawrot Nr. 7

893·—1 **Skrzynka pocztowa 44.**

Pracownia Gorsetów

„MARTA"

Łódź, Piotrkowska 130 (w podwórzu)

Poleca wielki wybór gorsetów gotowych najświeższych fasonów.

Biustonosze różnego rodzaju, paski, półgorsety, anti-gorsety sprężynkowe i t. p.

Przyjmuje się reparacje, przeróbki i pranie gorsetów. — 9708—3

Dla panów!

noszenie naszych papierowych kołnierzy przy wygórowanych cenach prania i prasowania jest pewną oszczędnością, gdyż są tańsze niż pranie

trwałe, eleganckie, hygieniczne, ekonomiczne — są papierowe **Kołnierze** fabryki **„Ekonomja"**

Do nabycia: u Braci Szwalbe, Piotrkowska 85, Endweis i S-ka, Piotrkowska róg Benedykta; A. Spodenkiewicz, ulica Konstantynowska № 26; N. Rychter, Milsza 26; Bruno Matzner, Średnia 12; I. Schier, Piotrkowska 130; Aleks. Kempner, Piotrkowska 81.

Żądajcie tylko wyroby tej marki, a tam gdzie niema prosimy zwrócić się do fabryki

Karol Prusse i S-ka, Łódź, Pańska № 52.

HELENÓW

PLAC SPORTOWY

W niedzielę, dnia 20 b. m. o godz. 2 pop.

Mecz Footbalowy

Szturm I — „Polonia" Liga Sportowa w Łodzi. 9935-2

PODŁOGI „AURAULITO'we"

dla pokoi mieszkalnych, przedpokoi, kuchen, kąpielowych, szkół, sklepów i t. p. polecają jako zupełnie grzyboodporne i ciepłe w solidnem wykonaniu, po cenach przystępnych. 8935

L. Tornberg i Syn, Łódź, Pas. Szulca 75.

Dla elektrowni i instalatorów!

Przewodniki. Materjały instalacyjne.

Dostawa natychmiastowa.

Adolf GOLDBLUM

Łódź, Piotrkowska 55.

Cenniki na żądanie. 9138—14

Pracownia Obuwia Męskiego, Damskiego i Dziecinnego

KAZIMIERZ JAKUBOWSKI

były pracownik firmy L. Fulde.

Łódź, Benedykta Nr. 10.

Poleca: obuwie wykwintne i trwałe po cenach przystępnych. Przyjmuje wszelkie reperacje i obstalunki i wykonywam na czas umówiony. 9639

„Urania" - Variété

Baczność! :: **Niebywały program!**

Nie omieszkajcie zobaczyć, tylko 14 dni!

Nareszcie przyjechał

Fernando!! słynny damski imitator

Fernando!! jako liryczna śpiewaczka

Fernando!! „ subretka

Fernando!! „ hiszpańska tancerka

Fernando!! „ baletnica

Fernando!! „ jako taniec motyla.

Bronecki!! jako Przekupka — Cypojra — Cwajfuss —

Mister Rapp!! Indyjskie rzucanie noży i kul

i występy innych pierwszorzędnych **Variété-atrakcji.** W dnie powszednie początek o godz. 8 i pół w.

W soboty, niedziele i święta będą dawane **2 przedstawienia** początek 1-go o g. 7 w., 2-go o g. 8 i pół wiecz.

Kino „Urania"

Codziennie od godz. 3-ej popoł. będą demonstrowane pierwszorzędne obrazy

Afera Guldena

Kryminalny dramat w 4 aktach. 9884—1

Skład materjałów dentystycznych

Ch. Ogólnik i S-ka

Zawadzka 12, I p., front

Poleca wielki wybór zębów i koron złotych. Przyjmuje wszelkie reparacje. Skład otwarty od 9 rano do 7 wiecz. 9885-2

Szkoła Sztuk Pięknych Jerzego Lemana

Nawrot nr. 8. 8916—3

Zapisy kandydatów przyjmuje się codziennie od 4 do 5-ej po poł

Teatr przy Resursie Rzem. Chrześc. Teatr

Widzewska 117

W niedzielę, dnia 20 października 1918 r. o godzinie 6-ej wieczór po raz czwarty 9875-2

Chata za wsią

Dramat ludowy w 5 aktach ze śpiewami i tańcami J. I. Kraszewskiego. Reżyser. L. Szejer.

Dla uogodnienia Sz. Publiczności, ażeby wcześniej skończyć, przeto rozpoczynamy przedstawienie punktualnie o godz. 6 wiecz. Bilety wcześniej do nabycia w bufecie Resursy. Ceny: od 1 do 5 mk.

Właściciele koni w obrębie m. Łodzi, winni zameldować swe konie w Oddziale Dostawy podwód przy **ul. Dzielnej № 2** (prawa oficyna, 2 piętro) do dnia 1 listopada 1918 r.

Posiadacze 1-go do 4-ch koni, obowiązani są dostarczać 1-ą parę, względnie 1-go konia raz na dwa tygodnie.

Powyżej 4-ch koni, 1-ą parę raz tygodniowo,

Podwody winny być dostarczane w dniu oznaczonym przez Magistrat o godz. 7-ej rano, na plac przy ul. Sienkiewicza № 33.

Niestosownie się do powyższych przepisów, będzie karane stosownie do § 33 Ustawy Miejskiej.

9615—1 **Magistrat**
Wydział Gospozarczy

Dr. S. Kantor

specjalista chorób skórnych i wenerycznych

powrócił

godziny przyjęć od 8—2 i od 6—9. Dla pań od 5—6.

Piotrkowska 144, róg Ewang. 9686—10

Dr. I. Silberstrom

Zielona 11.

Choroby skórne, weneryczne i moczopłciowe.

Usuwanie szpecących włosów.

Przyjm.: od 9—1 i od 8—4 9044—8

Dr. med. LEYBERG

Choroby skóry, weneryczne i dróg moczopłciowych

Przyjmuje od 10—12 i od 5—7 w. w niedzielę i święta od 9—1.

Krótka 5. 9138—14

Choroby skórne, weneryczne i niemoc płciowa.

Dr. S. Lewkowicz

Konstantynowska 12

Przyjmuje od 9—1 i od 6—8 w. dla pań od 5—6 po poł. 9155—10

Dr. Bolesław Kon

Choroby uszu i nosa, gardła — i chirurgja. —

Piotr-kowska Nr. 113, do 10 pół rano i od 4 — 6 p. p. 9177—14

Dr. L. PRYBULSKI

Choroby skórne, weneryczne, moczopłciowe i niemoc płciowa.

Godz. przyjęć od 9—2 i 4 ½—8 w. dla pań od 5—6.

Zawadzka № 1, róg Piotrk. 9313—15—1

Dr. W. Garliński

Przejazd 36.

Choroby oczne.

Codziennie od 10—1 i od 5—7 w. W niedzielę tylko od 10—1. 7758—15

Dr. J. Szerowicz

- Nowy Rynek 2. -

Choroby kobiece, wewnętrzne i dzieci. —

Od 10 do 11 i pół i od 4 do 6. 9339—15

Dr. med.

Bronisław Frenkel

Specjalista chorób nerwowych osiadł w Łodzi

Krótka 10, (parter)

przyjmuje od 4-ej do 6-ej. 9409—10

Dr. STAWOWCZYK

Sienkiewicza 29.

Choroby weneryczne i skórne.

Przyjmuje od 11—12 i od 5—7. 9548—10

Dr. med.

H. BAUMGARTEN

Choroby wewnętrzne i nerwowe

Piotrkowska 83

Przyjmuje od 9 — 11 i od 4—6 pop. 9726—3

Dr. Feliks Skusiewicz

POWRÓCIŁ

ul. Andrzeja nr. 13,

Choroby skórne, weneryczne.

Godziny przyjęć: od 9—10 i od 5—7 i pół popoł. 9007—1

Dr. Szumacher

choroby skórne i weneryczne.

Przyjmuje od 4 do 7, w niedzielę i święta od 11 — 1-e

Benedykta Nr. 1. 8984—12-1

Choroby skórne i weneryczne

Dr. J. Sołowiejczyk

po powrocie z Moskwy osiadł w Łodzi,

ul. Rozwadowska 4.

Przyjmuje od 9—12 i od 4—7 w. 9659—19

Doktór

Langbard

Zawadzka 10

choroby skórne i weneryczne przyjmuje w miesiącach zimowych od 9—12 i 4—7, w niedziele i święta przedpołudniem. 8900—15

Dr. R. Weissman

b. ordyn. kliniki terap. uniw warszawsk.

choroby wewnętrz. i dzieci

Piotrkowska 13.

b. lekarz miejski m. Zgierza.

Gabinet elektroleczniczy. 8978—16

Choroby skórne i weneryczne

Dr. Littauer

Cegielniana nr. 6.

Przyjmuje od 8—9 r. i od 3—4 po południu. 8863-15

Dr. A. Gibiański

powrócił

chwilowo przyjmuje od 9 do 11 r. i od 6 do 7 w.

Benedykta № 1. 8796—16

Dr. med.

M. Kantor

Chirurg

powrócił. Przyjmuje od 4—6 popoł., **Benedykta № 1.** 9005—12

Dr. med.

S. Rakowski (młodszy)

Były asystent prof. Pugnat

Choroby uszu, nosa, gardła i płuc.

Średnia № 4

Przyjm od 10—12 i 4—5 pop. 9034—15

Dr. med. K. FISZMAN

Choroby wewnętrzne i dzieci

Nowy Rynek 9.

(róg Nowomiejskiej)

Przyjmuje od 10—11 r. i 5—7 w. 9904—5

Dr. Ludwik FALK

wznowił przyjęcia.

Choroby skórne i weneryczne.

przyjmuje od 10—12 r. i od 5—7 pp.

NAWROT 7. 9815—4

Dr. med. Fischer

b. ordynator kliniki Warszaw. Uniwersytetu

Zabiegi chirurgiczne, choroby moczopłciowe i skórne.

10—11 rano i 4—7 wiecz., w niedziele i święta 11—1

ul. Piotrkowska 200. 9992-4

Dr. A. Poznański

Długa 28.

Choroby uszu, nosa, gardła i wewnętrzne, przyjmuje od 9 — 10 r. i od 5 i pół do 7 w. 8735—10

Lekarz-dentysta

P. ŻYTNICKA

Konstantynowska 9.

godz. przyjęć: od 10—1-ej i od 3 do 7 wiecz. 9485-10

Lekarz dentysta

I. Lew

(długoletni asystent Łódz. Centr. Kliniki).

Cegielniana nr. 36,

(róg Piotrkowskiej)

przyjmuje codz. od 10—1 i 3—7, w niedziele i święta od 10—12. 9204—4

Dyrekcja koncertów Alfreda Straucha.

ŁÓDZKA ORKIESTRA SYMFONICZNA

Sala Koncertowa. Sala Koncertowa.

Poniedziałek, dnia 27 października o g. 8 m. 15 w.

3-ci KONCERT SYMFONICZNY

Dyrygent ZDZISŁAW BIRNBAUM

Solista 9862

Józef Smidowicz

fortepian

W Programie: Bortkiewicz—koncert b-dur, Rachmaninow—Preludie gis-moll. I. Strauss-Gadomski—Parafraza na tematy „Życie artysty". Beethoven — 8 sympfonja F-dur. Czajkowski — Suita III G-dur (pierwszy raz). P. Dukap—Uczeń czarnoksiężnika Scherzo Symf. (1-szy raz).

Bilety u Alfreda Straucha, Dzielna 12.

Poszukiwany jest do Towarzystwa Akcyjnego

rutynowany

Korespondent-Buchalter

do korespondencji polskiej, niemieckiej, możliwie i rosyjskiej. Reflektuje się tylko na dobrą, wyrobioną i energiczną siłę. Tylko poważni kandydaci zechcą składać oferty wraz z podaniem dotychczasowej swojej działalności i referencji do Administracji „Godziny", pod „Rutynowany". 9969—3

RUBLE carskie, Kiereńskiego, Karbowańce.

5% Bilety Krótkoterminowe, Serje, Pożyczki Rosyjskie

Listy Zastawne i Akcje

kupuje i sprzedaje oraz wykonywa zlecenia giełdowe jaknajsumienniej

Kantor wymiany 7729-7

A. Goldkraut

Warszawa, Marszałkowska № 131.

Ciechocinek

Villa „PORAJ"

pensjonat pod zarządem p. Żurkowskiej czynny będzie przez całą zimę. Kuchnia wyborna. Kąpiele przez całą zimę. 9139—3

---

po użyciu proszku

KOWALSKINY

ustaje natychmiast **MIGRENA i BOL GŁOWY**

Wyrób farmac. labor. „AP. KOWALSKI"

żądać w aptekach i składach apteczn.

5776

Salon fryzjerski dla Pań!

Czesanie podług najnowszych żurnali. Masaż twarzy. Manicure. Pedicure, oraz wycinanie odcisków bez bólu. Mycie i suszenie włosów za pomocą elektryczności. Farbowanie włosów specjalnym sposobem nieszkodliwym i trwałym za pomocą kataplazmy. Wyjątkowo niebywale bogaty wybór farb. Poleca się wszelkie wyroby włosiane. Zastosowanie jaknajszersze wymagań hygieny. 6920-1

Paulina ZYLBER, Łódź, Kościuszki 27.

8929 (Promenada)

Sprzedaż Cukru

z wywozem na prowincję

E. Kaczmarkiewicz i S-ka

Łódź, Sienkiewicza nr. 34. 8293—7

---

103 **Skład obrazów H. Herschsohn** 103

poleca wielki wybór obrazów olejnych i reprodukcji własna pracownia ram tylko przy ul. **Piotrkowskiej 103**

103 **nie posiada żadnych filji.** 8247 103

OBRAZY olejne i reprodukcje. Specjalna pracownia różnych ram, oddział dla odświeżania mebli. Robota solidna. Ceny przystępne,

J. Cwillich, Dzielna nr. 11. (w podwórzu.) 9427—4

Dyrekcja koncertów Alfreda Straucha.

Sala Koncertowa. Sala Koncertowa.

Dziś, o godzinie 3 popoł.

Bajki i Baśnie Polskie

opowie dzieciom i młodzieży

Wanda Siemaszkowa

znakomita artystka teatru miejskiego we Lwowie

Program: Asnyk A.—Baśń tęczowa. Mickiewicz O wilku. Koza, kózka i wilk. K. Makuszyński—Bajki o królewnie Marysi o czarnym łabędziu i o lodowej górze. Syrokomla W.—Bajka o krokodylu. Rydel L.—Bajka o Kasi i królewiczu. Staff L.—Przy kominku, O darowanem sercu.

Bilety w cenie od 1 mk. u Alfreda Straucha, Dzielna 12. 9913-1

Dreny z cegielni parowej „KROBANOW" znane ze swej dobroci i precyzyjnego wykonania, jeszcze w ilości kilkusettysięcy mogą odstąpić:

— Z. MITTELSTAEDT i S-ka. —

Łódź, Przejazd 42-44. 8585

Po powrocie przyjmuję codziennie, oprócz soboty, od godz. 10 do 6-ej wiecz. Robię manicure, pedicure i masaże głowy podług metody amerykańskiej, działającej wspaniale przeciw wypadaniu włosów i tworzeniu się łupieżu.

Proszę uprzejmie Szan. publiczność o podtrzymanie mojej nanowo podjętej pracy.

Z wysokim szacunkiem

9723—3 JOHANNA GOŁOMB,

ul. św. Anny № 2, w zakładzie fryzjerskim „Dyrektor"

Warsztat elektrotechniczny poszukuje

nawijacza

dla motorów i dynamo-maszyn, jako też zdolnego pomocnika warsztatowego.

A. Meister i S-ka

Łódź, Piotrkowska № 158. 9961-2

Farbiarnia i pralnia chemiczna

Średnia 5, Filja Zielona 2.

przyjmuje do farbowania i chemicznego czyszczenia damską i męską garderobę oraz sztywną bieliznę po cenach przystępnych.

Uwaga: Firanki pierze się na ramach zupełnie jak nowe. 9647—10-1

Ogłoszenia drobne.

A. A. A. A. A. A. Polecam garderobę męską, damską, bieliznę, futra, bekesze, palta; obuwie nowe, noszone. Dywany, chodniki, hafty, koronki. — Lampy, obrazy i t. d. Przyjmuję także powyższe do sprzedania. Sklep Komisowy Władysława Łunkiewicza, Sienkiewicza (Mikołajewska) 67. 9572—10

A. A. A. A. Do sprzedania garniturek mebli cały kryty jedwabiem, łóżko dziecinne żelazne z materacem, toaletka orzechowa, maszyna ręczna, garnitur żakietowy, nowy, męski na niską osobę, kołnierze z piór, dywan, dwa manekiny do bluzek, wystawowe. Piotrkowska 163, II piętro, front, m. 5. Zgłaszać się od 8—10 rano. 9842—6

A. A. A. A. do sprzedania folwark przestrzeni 8 i pół włóki, w tem około 1 włóka łąk, w odległości 3-ch wiorst od m. Zduńskiej woli, 2 wiorsty od szosy, z inwentarzem i krestencją. Bliższa wiadomość: — Łódź, Dzielna № 7, u adwokata Dzieniakowskiego. 9476—6

A. A. A. Strojenie fortepianów i pianin. — Długa № 67, m. 6. 9527—5

A. A. A. Kupuję kwity lombardowe i różną biżuterję, także sprzedaję. Płacę najlepsze ceny. I. Rosenstein, Łódź, Nowomiejska 32, zegarmistrz. 100 9—3

A. A. A. Resztki na ubrania, palta, damskie, męskie i dziecinne. Sztuczki na kamizelki, spodnie, burki, suknie, bluzki, fartuchy i kapelusze damskie, chustki i gotowe halki zimowe, najtaniej kupuje się, Piotrkowska № 34, II piętro, front, m. 5. 9947—1

A. A. Nauczycielkę z doskonałym polskim, niemieckim, francuskim, muzyką poleca pierwszorzędne Biuro Ludwińskiej, Łódź, Piotrkowska 109. 9952—5

Apteki składy apteczne kupuję, sprzedaję, wydzierżawiam; przyjmuję od 10—11 i od 3—6. Łódź, Sienkiewicza № 40. A. Szeftel. 9655—4

Apteczne szkło i szkolne kałamarze poleca: Huta szklana, — G. Mikulicki, Łódź, Piotrkowska 89. 9605—10

A. Kredens stół, krzesła, biurko stolik do kart, — sprzedam tanio. — Piotrkowska № 191, m. 9. 10011—8

A. Różne meble do sprzedania, Rozwadowska № 14, u stolarza, tamże przyjmuje się wszelkie obstalunki w zakres stolarstwa wchodzące. 9975—1

A! Meble różne, łóżka, materace, szafy, sprzedam tanio. Piotrkowska 223—3. 9827a—10

Baczność! Kto ma dużo podartych pończoch, niech się uda na Piotrkowską № 145, m. 14, I piętro. Przy dzisiejszej drożyźnie, wielka oszczędność!!! Z 6-iu par podartych pończoch, 4 pary odnowione, z 6-iu par podartych skarpetek, 3 pary odnowione. — Pończochy muszą być prane i maglowane. 9818—1

Były właściciel składu futer L. Tarnowski, — przyjmuje wszelkie przeróbki i reparacje w zakres futer wchodzące. — Wólczańska № 41. 8692—6

Drzewka alejowe, owocowe krzewy, konifery, duże partje klonów po bardzo nizkich cenach, poleca z własnych szkółek J. Stoiński, Łódź—Bruss —Zdrowie. — Dobra okazja dla chcących zadrzewić swoje grunta. 9555-12

Do wynajęcia lokal parterowy, składający się z 4 pokoi na jakąkolwiek pracownię, Cegielniana № 91. Wiadomość u stróża. 8591—8

Do wynajęcia dwa sklepy: pierwszy cztero-okienny razem z pokojem i kuchnią, drugi jednookienny również z pokojem i kuchnią. Oświetlenie elektryczne. Cegielniana № 91. Wiadomość u stróża. 8590—8

Do wynajęcia dwa pokoje frontowe, umeblowane, ze światłem, dla 1-go pana. Wiadomość: Wólczańska 78, III p., m. 9, od 1 do 3 pp. 9948—3

Dom z trzema oficynami, przy ul. Widzewskiej, do sprzedania na dogodnych warunkach. Wiadomość: Główna 59, m. 11. 9935—3

Do wynajęcia dwa frontowe, słoneczne pokoje, umeblowane lub nie. Andrzeja 51, m. 13. 10032—3

Do sprzedania maszyna do szycia Singera. Piotrkowska № 145, m. 14. 9991—1

Do sprzedania tanio: gramofon używany z płytami, harmonia dobra i maszyna krawiecka, Singera, prawie nowa. — Piotrkowska 145, m. 34. 10019—1

Fortepian krótki i śliczny, sprzedam zaraz, tanio Zakątna 21, m. 14. 10014—1

Garnitur mebli i kredens machoniowy do sprzedania. Benedykta 39, m. 7. 9789—3

Kupuję różne kwity lombardowe, brylanty, różne biżuterje, a także i zęby sztuczne, nawet i połamane. Łódź, Piotrkowska 9, lewa oficyna, II piętro, Michał Kon. Urzędowe dozwolone. 8527 patent. 9153—10

Kobieta do sprzątania potrzebna na pół dnia. Piotrkowska 79, m. 7. 10044—1

Korki nowe, dobrze wysortowane do każdego użytku, oraz drzewo korkowe, odpadki i t. p. z pozwoleństwem na wywóz, poleca fabr. korków, M. Bryland, Srednia 8, dawniej Średnia 2. 9994—2

Krawcy przyjmuję do roboty, a także do przerabiania. Wólczańska 15, II podwórze, II piętro. 9890—3

Kupię aparat kinematograficzny. Oferty składać w admin. „Godziny" pod „Aparat" 9897—3

Lampy elektryczne kupię. Południowa № 20, m. 6. 98955—

Łóżka żelazne, materace, umywalki, serwisy, naczynia kuchenne. Ceny nizkie. Chodkowski—Lenk, Sienkiewicza 25. 9263—6

Meble kompletne sypialnie, maszyny do szycia Singera, maszyna do pisania, krzesła i salonowy garnitur, pokryty pluszem, do sprzedania. Piotrkowska № 17. 10031—8

Meble różne sprzedaje: szafy, łóżka, otomany, oraz fortepian krótki. Piotrkowska 108, Przezdziecki. 9804—3

Meble różne: pianino, kasę ogniotrwałą sprzedam.— Piotrkowska 189, m. 17. 10029—3

Meble do sprzedania: szafy, otomana, łóżka i t. p. — Miedziana 12, stróż wskaże. 9979—1

Oknzyjnie do sprzedania: 2 aparaty 13×18 i dub. kasety, 1 aparat 9×12 podw. anastygmat nowy „Zeissa", 1 aparat 6×6 filmowy „Ica". Zielona 3, m. 5, od 1—2 i od 4—5 pp. 9818—2

Osoba inteligentna, znająca się na kuchni, gospodarstwie domowem, wiejskiem, poszukuje posady. Oferty w admin. „Godziny" pod „Marja". 9943—3

Osoby które przychodziły na Wschodnią 65, m. 5, w celu widzenia się z p. Rudnikiem, są proszone o zgłoszenie się tamże, między godz. 2 a 4 po poł. 10020—1

Osoby jadące do gub. Kowieńskiej, proszone są bardzo o nadesłanie swego adresu na Zawadzką 9, m. 38. 10 49—3

Pianino Sellerowskie w dobrym stanie sprzedam. Nawrot 23, m. 12, od 2—5 pp. 9831—3

Pianina nowe, używane, strojenie, reparacja, zamiana, kupno instrumentów. Ceny niskie. Chodkowski, Sienkiewicza № 25. 8928—12

Polonista średn. zakł. nauk. ma kilka godzin wolnych przed południem. Oferty w admin. „Godziny" sub „Polonista" 7796—2

Plac 100×270 łokci w Rudzie Pabjanickiej, przy poczekalni, do sprzedania. Wiadomość Przejazd 13, Bąkowski. 9791—3

Pianino Seilera, nowe, do sprzedania. Szkolna 32, m. 9 III piętro. 9975—8

Przy chrześcijańskiej rodzinie poszukuję dwóch, lub jednego, umeblowanych pokoji z całodziennem utrzymaniem, oświetleniem, opałem i usługą od 1-go kwietnia 1919 r. Punkt: ul. Piotrkowska i boczne od Benedykta do Radwańskiej. Oferty pod „Solidny" w admin. „Godziny" 9800—6

Poszukuje się osoby do naprawiania bielizny i garderoby. Oferty w administr. „Godziny" sub „Garderoba" 9888—2

Pudełka blaszane do gutaliny, nowe, tanio do sprzedania. Widzewska 40, m. 26, od 3 do 4. 9964—2

Potrzebna młoda dziewczyna do obsługi, mieszkająca w pobliżu. Nawrot № 38, m. 7. 9919—3

Pokój do wynajęcia przy rodzinie chrześcijańskiej, frontowy, duży, słoneczny, umeblowany, z elektrycznością i usługą. Długa 185, m. 9, róg Anny, blisko sądu. 9963—3

Pokój frontowy elegancko umeblowany, z oświetleniem, zaraz do wynajęcia. Wschodnia № 65—5, (dom przechodni na ul. Piotrkowską 46). 9893—2

Pokój umeblowany z oświetleniem i zapewnionym opałem jest do odstąpienia od zaraz. Olgińska 12, m. 4. 9917—2

Parasole, laski, cygarnice, fajki, klamerki do włosów i t. p. robi i naprawia tokarz Kadyński, Nawrot 20. 9825—5

Plac 40×80 do sprzedania przy ul. Zagajnikowej. Wiadomość: ul. Nowo-Targowa № 18, w sklepie. 9858—4

Potrzebny chłopiec do terminu do ślusarni. Sienkiewicza 29. 9982—1

Potrzebne zdolne panny staniczarki, spódniczarki i podręczne. Nawrot 23, m. 13. 9993—2

Poszukuję 3000 marek na pierwszy numer hypoteki ul. Polna 54 (Koziny), F. Kowalski 9980—3

Poszukuję 3 lub 4 pokoi z kuchnią i wszelkiemi wygodami w centrum miasta, frontowe lub w oficynie, na I lub II piętrze. Oferty z podaniem ceny, składać Piotrkowska 81, Gittis. 10012—2

Potrzebny nauczyciel gimnastyki do średniego zakładu naukowego, L. Szakina, Południowa 20. — Kancelarja otwarta od 5—7 pp. 9996—3

Potrzebna kobieta do służby z rekomendacją. Nawrot 1a, m. 24. 10040—3

Pianino zagraniczne, w dobrym stanie, do sprzedania, ul. Sienkiewicza 60, m. 2. 9741-5

Poszukuję korepetytora do algiebry z kl. VIII lub VII szkoły polskiej, za wynagrodzeniem przystępnym. Oferty pod „X. Y." w admin. „Godziny". 9697—2

Resorka piekarska do sprzedania. Nawrot 33. 9898—2

Rutynowana nauczycielka przysposabia w kompletach do szkół. Ceny przystępne. Piotrkowska 114, m. 12. 9811—8

Resztki watoliny (czysto wełniana tkana wata) jak również różne resztki na damskie, męskie i dziecinne ubrania i okrycia. Bostony, szewioty, welury, jedwabie na bluzki. Różne wełniane resztki, cajgi, barchany i flanele. Łódź, Widzewska № 40, m. 10, front, II p. na prawo. 9069—20

Robotnicy i robotnice potrzebni do pracy na prowincji za dobrą płacą i odżywianiem. Zgłaszać się na Konstantynowską № 44, od g. 9—11 i od 3—5 popoł., codziennie, stróż wskaże. 9983—3

Resorki dwie i angielskie chomonto do sprzedania. Wiadomość: Piotrkowska 18, w mleczarni. 9902—3

Sprzedam ładną bryczkę i piwiarnię. — Franciszkańska 11, w restauracji. 9751-4

Sprzedam lampę gazową i fotel kryty pluszem. Pańska 54, m. 16, parter. 9934-2

Sprzedam otomanę dywanem krytą, sześć krzeseł, stół dębowy oraz sześć krzeseł wiedeńskich. Wiadomość: Widzewska № 107, m. 27. 9820—3

Sprzedam sklep spożywczy z powodu wyjazdu. — Piotrkowska 205. 9949—2

Stołownia Międzynarodowa — Piotrkowska № 66, wydaje śniadania i obiady po mk. 2.25 i kolacje od mk. 2.25. 9882—3

Sypialnia dębowe, solidnej roboty, szafy, łóżka, krzesła, do sprzedania. — Radogoszcz, ul. Zgierska 112. 9894-3

Szyję elegancko kostjumy od mrk. 35, palta od 20 mrk., suknie od 10 mrk., krawiec damski Rudzki. Piotrkowska 17. 9940—2

Spodnie mocne, ciepłe i resztki pluszowe na zimowe paletka, tanio. Piotrkowska 145, m. 34. 9763—3

Woźny z żoną poszukiwani do biura Tow. Ubezpieczeń „Przezorność", ul. Przejazd № 6, parter. 9986—3

Wielksza ilość szklanych balonów od kwasu solnego do sprzedania. Elektrownia, Wydział ruchu, Łódź, Targowa № 29. 9900—3

Ziemi dobrej, pod Rawą, 14 włók, jest do sprzedania w całości lub częściowo. — Wiadomość: Pabjanice, Warszawska 84, Mieszkowski. 9962—2

Zarybek do sprzedania u p. L. Plihal i S-ka w Karolewie, № 10. 9801—3

Z powodu wyjazdu, wyprzedaję porcelanę i różne drobiazgi. Juljusza 13, m. 46. 10008—3

Zgubiono portfel, zawierający: paszport, wydany w gm. Bełdów, na imię Władysława Machnikowskiego, weksle na rb. 3.250.—, punktację na kupno gruntu, pokwitowanie na opłacenie procentów, kwit karny na mk. 10.20 i różne inne papiery. Łaskawy znalazca zechce zwrócić za wynagrodzeniem na ul. Rybną № 14, do Sokołowskiego. 9937—1

Zginął piesek mały czarny w żółte łaty. Odprowadzić proszę za wynagrodzeniem: Przejazd 2, Restauracja. 9950—2

Zagubiono świadectwo szkoły Rzemiosł na imię Karola Stacheskiego, Wodna 26. 10015—1

Zaginął weksel na sumę Rb. 187.50, z wystawienia p. Marji Stańczyk, płatny 4-ego stycznia 1914 r., protestowany przez rejenta Ryfińskiego za № 14333. 10030—1

Zaginął paszport niemiecki wydany w Łodzi, na imię Stefana Starczyńskiego. 9989—1

Zaginął paszport niemiecki wydany z gminy Brus, na imię Ignacego Skowrońskiego. 10 2—1

Zaginęła legitymacja chlebowa na imię Walerji Andrzejewskiej, na 1 osobę. 10002-1

Zagin;ło zaświadczenie do odbioru karty chlebowej na 1 osobę, na imię Wandy Jerke. 9978—1

Zaginęła karta węglowa wydana na imię Wolfa Monscheida. 9976—1

Zaginęła karta węglowa za № 22124, wydana na imię Marji Pilhaj. 10021—1

Zaginęła karta węglowa za № 38162 na imię Ant. Leona Przybińskiego. 9924—1

Zagubiono kartę węglową za № 53865, na imię Hersza Nowak. 9930—1

Zaginęła legitymacja chlebowa na imię Józefa Frisza na 7 osób. 9933—1

Zaginęła legitymacja chlebowa na imię Andrzeja Szyndlewskiego, na 2 osoby. 9839—1